

Krachtig kiezen: Een uitgebreid assessment voor een studiekeuze op maat

Door:

Leanne Kroon (s1118190)

Module: Afstuderen

TP4A48-03

Onder begeleiding van Martijn Kooijman

Opdrachtgever: Decanaat havo/vwo Kaj Munk College, Sasja de Vos

Februari 2023 – Juni 2023

Examinator: Fabian Paf

*Hierbij verklaar ik dat het schrijven van het document mijn eigen werk is en dat ik
verantwoordelijk ben van de inhoud van het document*

Voorwoord

Voor u ligt het verantwoordingsdocument van een assessment voor het decanaat van het Kaj Munk College. Dit product is ontwikkeld om te voldoen aan de afstudeereisen van de opleiding Toegepaste psychologie te hogeschool Leiden.

Tijdens mijn opleiding Toegepaste psychologie ben ik erachter gekomen dat het onderwijs mijn interesse heeft. Om deze reden zal ik ook mijn afstudeeropdracht ontwikkelen voor het decanaat op een middelbare school.

Ten eerste wil ik mijn begeleider Martijn Kooijman bedanken voor de begeleiding en adviezen gedurende het ontwikkelproces. Ook wil ik in het bijzonder de opdrachtgever Sasja de Vos bedanken voor de fijne samenwerking. Daarbij wil ik graag mijn medestudenten bedanken voor het ontvangen van feedback en alle overlegmomenten tijdens de bijeenkomsten.

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
1. Inleiding.....	4
2. Theoretisch kader	6
2.1 Levensfase scholieren	6
2.2 Studiekeuze	7
2.3 Interesse	7
2.4 Motivatie.....	8
2.5 Persoonlijkheid.....	8
2.6 Kwaliteiten	8
2.7 Faalangst.....	9
2.8 Ouderlijke invloeden	9
3. Probleemstelling	10
4. Methode.....	11
5. Ethiek waarborgen en NIP-codes	13
6. Verantwoording assessment	14
7. Kwaliteit assessment.....	29
8. Evaluatie assessment.....	31
8.1 Inhoud van het assessment	31
8.2 Proces van de assessmentontwikkeling	32
8.3 Aanpassingen	33
8.4 Eindreflectie	34
9. Aanbeveling	35
10. Literatuurlijst.....	36
Bijlage 1: Kaartjes zelfontworpen interessespel	39
Bijlage 2: 360-graden feedback formulier	42
Bijlage 3: Definities Interesse-H.....	44
Bijlage 4: Overzicht opleidingen hbo/wo.....	49

1. Inleiding

Leerlingen van de middelbare school dienen een keuze te maken over een vervolgstudie. Een studiekeuze is een complexe beslissing, die consequenties kunnen hebben voor hun verdere leven. Het maken van de juiste studiekeuze blijkt voor leerlingen een lastige opgave (De Vries & Huizinga, 2021). Tegenwoordig maakt het ruime aanbod aan studies deze keuze voor de leerlingen ook niet makkelijker.

Het Kaj Munk College in Hoofddorp merkt ook dat veel leerlingen moeite hebben met het maken van een studiekeuze. Het decanaat geeft aan dat de leerlingen geen overzicht meer hebben door het ruime aanbod aan studiekeuzes, waardoor ze de keuze het liefst willen uitstellen. Het komt voor dat leerlingen niet gemotiveerd zijn om een keuze te maken over een vervolgstudie. Daarbij weten leerlingen soms helemaal niet wat ze zouden willen doen, wat voor onzekerheid zorgt. Een ander voorbeeld is dat een aantal scholieren vele richtingen interessant vinden of dat ze hun interesses niet helder in kaart hebben, wat zorgt dat het maken van een studiekeuze lastig wordt (S. de Vos, persoonlijke communicatie, 24 februari 2023).

Het Kaj Munk College is een middelbare school voor mavo, havo en vwo en heeft een Bétaprofilering (Kaj Munk College, 2023). De middelbare school beschikt over ongeveer 179 werknemers en rond de 1750 leerlingen. De missie van de middelbare school is: "Mensen aan het stuur van hun ontwikkeling". Het Kaj Munk College vindt het erg belangrijk om leerlingen voor te bereiden op een leven na de middelbare school. In deze veranderende maatschappij ligt de nadruk op zelfredzaamheid, zelfregulering en zelfontplooiing (Kaj Munk College, 2023). Het decanaat van het Kajmunk college bestaat uit twee werknemers die buiten hun rol als decaan ook docent zijn op de middelbare school. Momenteel biedt het decanaat van het Kaj Munk College loopbaanbegeleiding door gesprekken te voeren, gastlessen te bieden en informatieavonden te organiseren. Ook worden er activiteiten ingezet als speeddaten om leerlingen meer inzicht te geven in beroepsmogelijkheden. Tevens zijn er op magister een paar online gratis testen te vinden die de leerlingen zelf kunnen maken als: Icares studiekeuze, Studiekeuze 123 en Kiesactief. De deur van het decanaat staat vrijwel altijd open, waardoor leerlingen altijd binnen kunnen lopen en terecht kunnen voor een gesprek.

Buiten het decanaat om spelen de mentoren ook een rol binnen loopbaanbegeleiding. Zo wordt er tijdens mentorlessen ook stilgestaan bij studiekeuze en wordt hier een werkboek ingezet waarin studiekeuze centraal staat. Hierin wordt aandacht besteed aan de kwaliteiten en interesses van de leerlingen en welke stappen ze al hebben gezet of nog moeten zetten binnen hun loopbaanvervolgstappen. Ondanks deze activiteiten hebben leerlingen nog steeds moeite met het maken van een studiekeuze.

Het decanaat geeft aan behoefte te hebben aan een meer gedegen traject voor de leerlingen die hen kan helpen bij het maken van een studiekeuze. Daarbij geven de decanen aan dat het huidige traject een upgrade nodig heeft en uitgebreid dient te worden. Op dit moment heeft het Kaj Munk College een interim-directie, waardoor er voor dit schooljaar geen geld vrijgemaakt kan worden voor een assessment. Vanaf volgend jaar heeft de middelbare school een nieuwe directie, die mogelijk wel bereid is om geld vrij te maken voor een assessment. Om deze reden is er een assessment ontwikkeld voor het Kaj Munk College die weinig tot geen kosten met zich mee brengt.

Verder in dit verslag is er in Hoofdstuk 2 een overzicht te vinden van de literatuur over de studiekeuze van scholieren en welke factoren hierbij betrokken zijn. In Hoofdstuk 3 wordt de probleemstelling en doelstelling gepresenteerd. Verder is er in Hoofdstuk 4 de methode beschreven die aangehouden zal worden tijdens het ontwikkelen van het assessment. In Hoofdstuk 5 staat een overzicht van NIP-codes weergegeven waar rekening mee wordt gehouden tijdens het assessment en in Hoofdstuk 6 staat de verantwoording van het assessment beschreven. Verder wordt er in Hoofdstuk 7 stilgestaan bij de kwaliteit van het

assessment en wordt er in Hoofdstuk 8 gereflecteerd op het assessment. Tot slot is er in Hoofdstuk 9 een aanbeveling weergegeven voor de opdrachtgever.

2. Theoretisch kader

In het theoretisch kader zal er allereerst stilgestaan worden bij de levensfase van de leerlingen. Het ontwikkelde assessment zal uitgevoerd worden bij leerlingen waardoor het van belang is om informatie te verzamelen over de fysieke, cognitieve en sociale ontwikkeling van scholieren. Op basis van de informatie over de levensfase van de leerling, kunnen er weloverwogen keuzes gemaakt worden voor het assessment zodat deze aansluit bij de doelgroep. Verder in het theoretisch kader zal er ingegaan worden op het begrip studiekeuze. Uit vele studies is er een verband gevonden tussen interne factoren zoals interesses, kwaliteiten, persoonlijkheid, motivatie en faalangst met studiekeuze. Deze interne factoren zullen uitgediept worden in het theoretisch kader. Als laatst wordt de invloed van ouders op de studiekeuze van de scholieren in kaart gebracht. Deze interne en externe factoren worden meegenomen in het ontwikkelen van het assessment.

2.1 Levensfase scholieren

Leerlingen op de middelbare school bevinden zich in de levensfase adolescentie (Feldman, 2016). Wanneer er wordt gekeken naar de fysieke ontwikkeling, blijkt dat de prefrontale cortex voornamelijk sterk ontwikkeld is bij adolescenten. Hiermee kunnen mensen oordelen, denken en inschattingen maken (Feldman, 2016). Hieruit kan geconcludeerd worden dat deze fysieke ontwikkeling de leerling zou kunnen helpen bij het uitkiezen van een studie. Op deze manier kunnen de leerlingen bijvoorbeeld oordelen welke studierichtingen hun voorkeur hebben en inschatten welke studies bij hen zouden passen. Daarentegen is de prefrontale cortex nog niet volgroeid waardoor adolescenten risicovol en impulsief gedrag vertonen (Feldman, 2016). Daaruit is het aannemelijk dat dit impulsieve gedrag de studiekeuzes van leerlingen mogelijk negatief kan beïnvloeden.

Een voorbeeld hier van is wanneer leerlingen zonder na te denken keuzes gaan maken en niet bedenken welke gevolgen deze keuze heeft, kan de kans op een verkeerde studiekeuze vergroot worden.

Volgens Kunnen (2011) zijn cognitieve vaardigheden, zoals plannen maken op lange termijn en het kunnen overzien van negatieve lange termijn consequenties, nog niet volledig ontwikkeld bij adolescenten. Doordat deze vaardigheden nog niet volledig ontwikkeld zijn, is niet elke adolescent effectief aan het exploreren binnen de studiemogelijkheden. Daarbij zijn nog niet alle adolescenten bezig met het serieus nadenken over hun eigen ideeën over wie ze zijn, wat ze willen en waar hun voorkeuren liggen. Zo zijn sommige adolescenten erg wisselend in hun voorkeuren, waardoor ze iedere dag iets anders willen. Op dit soort momenten is het van belang dat leerlingen zichzelf ontdekken om tot een juiste studiekeuze te komen. Daarbij is het ook van belang dat leerlingen begeleid worden in het maken van een planning en het creëren van overzicht met betrekking tot studiekeuzes (Kunnen, 2011).

Als laatst kan er gekeken worden naar de sociale en persoonlijkheidsontwikkeling van adolescenten. Adolescenten kunnen in deze levensfase een onderscheid maken tussen de manier hoe anderen hen zien en hoe ze zichzelf zien (Feldman, 2016). Door deze brede visie zijn ze in staat te beseffen wie ze zijn, zo hebben ze een fysiek, sociaal en school gebonden zelfbeeld. Adolescenten kunnen vertellen of ze goed zijn in sport, in het leggen van sociale contacten of in welke vakken ze goed zijn (Feldman, 2016). Doordat een scholier in deze levensfase bewustzijn aan het ontwikkelen is van zijn of haar zelfbeeld, kan er geconcludeerd worden dat dit invloed kan hebben op het studiekeuzeproces. Het kan een positief effect hebben wanneer de leerling beschikt over deze vaardigheid, omdat de leerling door deze persoonlijke ontwikkeling kan vertellen waar zijn/haar krachten zitten en wat de leerling interessant vindt om te doen.

Volgens Erikson in Feldman (2016) bevinden adolescenten zich in het stadium van identiteit versus identiteitsverwarring. In dit stadium komen ze erachter wat hen anders maakt dan anderen. Adolescenten proberen te achterhalen wie ze zijn door keuzes te maken met

betrekking tot hun overtuigingen. Bij succes is iemand bewust van zijn eigen uniekheid en zijn/haar rol in het leven. Bij negatieve resultaten hebben ze het onvermogen om de geschikte rollen te identificeren, ze nemen onaanvaardbare of afwijkende rollen aan. Marcia's theorie in Feldman (2016) beschrijft dat identiteit onderverdeeld kan worden in vier categorieën. De eerste categorie is identity achievement. Hier hebben adolescenten verschillende identiteiten geprobeerd en met succes de juiste gekozen en zijn ze gemotiveerd om iets te bereiken in het leven. De tweede categorie is identity foreclosure waar adolescenten geen verschillende alternatieven hebben gezocht en gelijk de geschikte identiteit hebben gevonden. Deze mensen zijn tevreden met zichzelf, maar vragen ook om goedkeuring van anderen. De derde categorie is moratorium. Hier hebben ze verschillende alternatieven onderzocht, maar hebben ze zichzelf nog niet verbonden aan een identiteit. Tijdens de zoektocht kunnen mensen nervositeit ervaren, maar uiteindelijk verbinden ze zich aan een identiteit. De vierde categorie is identity diffusion. Hier zijn ze nog niet bezig met het verbinden aan een identiteit, maar overwegen ze wel verschillende alternatieven (zonder te verbinden). Deze adolescenten zijn vaak sociaal teruggetrokken en vinden het moeilijk om echte relaties aan te gaan (Feldman, 2016). Wanneer dit betrokken wordt op de studiekeuze van leerlingen, kan het een negatief gevolg hebben wanneer een leerling niet slaagt in het verbinden met een identiteit. Als een leerling nog niet bewust is van zijn/haar uniekheid, rol in het leven en overtuigingen, is het lastig om een studie te kiezen die bij de leerling past.

2.2 Studiekeuze

In de adolescentie staat het maken van een studiekeuze centraal. Studiekeuze kan gezien worden als het volledige proces waarin keuzes rond scholing en werk worden gemaakt (Lobeau, 2019). Volgens Bedaux (2020) is het grote aanbod van verschillende opleidingen en keuzevrijheid goed voor jongeren, maar kan dezelfde keuzevrijheid zorgen dat leerlingen in paniek of gestrest raken of gedemotiveerd worden. In dit verband kan er verwezen worden naar het werk van Barry Schwartz, "The Paradox of Choice," in Bedaux (2020). Schwartz stelt dat keuzes niet leiden tot grotere vrijheid, maar eerder tot verlamming en ontevredenheid bij mensen. Wanneer leerlingen alle beschikbare opties overwegen, analyseren en zelfs aanvullende mogelijkheden in overweging nemen, belanden ze in een fase van algehele lamelijkheid. Dit fenomeen is vooral van invloed op studenten die meer perfectionistisch zijn aangelegd. Er speelt hierbij een angst om een zogenaamde 'verkeerde keuze' te maken, wat ertoe leidt dat zij liever geen beslissing nemen. Het hebben van zelfkennis is een belangrijke factor bij het maken van een weloverwogen studiekeuze. Wanneer iemands zelfbeeld vaag of instabiel is, kan het moeilijk zijn om een keuze te maken. Het is namelijk zo dat onrealistische zelfbeelden het risico vergroten dat de gemaakte keuze uiteindelijk negatieve gevolgen heeft (Bedaux 2020). Volgens de Vries en Huizinga (2021) is het leren kennen van jezelf essentieel voor studiekeuzebegeleiding. Het draait hierbij om vragen wie iemand is, wat diegene leuk vindt, waarin iemand geïnteresseerd is en wat iemand motiveert. Deze kennis over persoonlijkheid, interesses, motivatie en hun kwaliteiten is ook in de huidige maatschappij beter toepasbaar bij het maken van een studiekeuze dan een beroepskeuzetest. De reden daarvoor is dat de huidige arbeidsmarkt snel veranderd en de vaardigheden en kennis die daarvoor nodig zijn ook mee veranderen. De traditionele beroepskeuze tests sluiten om deze reden vaak niet meer aan bij de huidige arbeidsmarkt (De Vries & Huizinga, 2021).

2.3 Interesse

Wanneer er wordt gekeken naar de definitie van interesse, kan er een onderscheid gemaakt worden tussen situationele interesse en persoonlijke interesse (Kuipers, 2013). Situationele interesse zal ontstaan door een prikkel uit de omgeving. Een individu zal op dat moment een affectieve en gefocuste reactie laten zien. Een persoonlijke interesse is daarentegen blijvend en zal dus blijven wanneer de interesse niet van buitenaf geprikkeld wordt. Zodra een interesse wordt opgewekt bij een persoon zal diegene zich emotioneel verbonden voelen met het onderwerp. Deze soorten interesses laten een relatie zien met positieve ervaringen zoals een verhoogde concentratie, leerniveau, doorzettingsvermogen en motivatie (Kuipers, 2013). Wanneer een scholier zich zal verdiepen in wat hem/haar

interesseert, bevinden ze zich in een psychologische toestand van aandachtige betrokkenheid en ervaren ze positieve emoties (Visser, 2014). Door deze positieve emoties worden persoonlijke hulpbronnen zoals weerbaarheid, flexibiliteit en geloof in eigen kunnen aangevuld. Naast het ervaren van deze positieve emoties zorgt het achterhalen van interesses voor meer inzicht in welke activiteiten de leerling leuk vindt, wat gunstig is voor het maken van de juiste studiekeuze (Visser, 2014).

2.4 Motivatie

De motivatie van een leerling verwijst naar alle processen die te maken hebben met de intensiteit, de aanzet en het volhouden van lichamelijke en psychische activiteiten (Zimbardo, Johnson & McCann 2017). Motivatie kan worden onderscheiden in intrinsieke motivatie en extrinsieke motivatie. Wanneer een persoon dingen doet, omdat ze het interessant vinden en aangenaam vinden, zijn ze intrinsiek gemotiveerd (Visser, 2014). Interesses kunnen daarentegen ook gecreëerd worden door andere mensen zoals: docenten en ouders. Wanneer dit het geval is, is er sprake van extrinsieke motivatie. Externe sturing zoals: verwachtingen, normen en waarden kunnen de intrinsieke motivatie van een leerling verzwakken. Wat een persoon interesseert is dus niet alleen een kwestie van intrinsieke motivatie, maar dus ook van geïntegreerde extrinsieke motivatie (Visser, 2014).

Een belangrijke motivatietheorie binnen de psychologie is de Zelf-Determinatie Theorie van Deci en Ryan in van den Broeck, Vansteenkiste, De Witte, Lens en Andriessen (2009). Deze theorie ziet de bevrediging van de drie aangeboren psychologische basisbehoeftes: autonomie, competentie en verbondenheid als cruciale factoren voor persoonlijke ontwikkeling en optimaal functioneren. Verbondenheid is het verlangen om positieve relaties op te bouwen met anderen door bijvoorbeeld persoonlijke gevoelens en gedachten kunnen delen met anderen. De behoefte aan competentie is de behoefte om de omgeving te ontdekken, beheersen en begrijpen. Het is hierbij van belang dat iemand zich bekwaam voelt in de dingen die hij/zij doet waardoor een persoon meer zelfvertrouwen ervaart en beter in zijn vel zit. Als laatste is de behoefte aan autonomie, de wens om vrij te kunnen handelen en niet onder druk te staan. Het zelf kunnen beslissen staat bij deze basisbehoefte centraal. Vervulling van deze basisbehoeften zorgt voor intrinsieke motivatie (Van den Broeck et al., 2009).

2.5 Persoonlijkheid

Het begrip persoonlijkheid kan gezien worden als de psychologische eigenschappen die een continuïteit verlenen aan het gedrag van een persoon op verschillende momenten en in verschillende situaties (Zimbardo et al, 2017). Persoonlijkheid is ook een term voor de eigenschappen die ons maken tot wie we zijn. Volgens Zimbardo et al. (2017) zijn karaktertrekken stabiele, meervoudige persoonlijkheidskenmerken die in verschillende omstandigheden bepalend zijn voor iemands gedachten en handelingen.

Persoonlijkheidskenmerken spelen een rol bij studiekeuze van scholieren. Het gaat hierbij om de correspondentie tussen kenmerken van een studie en persoonskenmerken (Kemper, van Hoof, Visser & De Jong, 2007). Zo kan er een onderscheid gemaakt worden tussen studierichtingen en studenten die minder of meer sociaal, ondernemend, artistiek en onderzoekend zijn. Wanneer een scholier inzicht heeft in zijn/haar persoonlijkheid kan er gekeken worden welke kenmerken van hun persoonlijkheid naar voren dienen te komen in hun studie (Kemper et al., 2007).

2.6 Kwaliteiten

Volgens Boniwell (2012) is een kwaliteit een capaciteit die reeds in ons aanwezig is, iets dat natuurlijk ontstaat. Het gebruik maken van kwaliteiten voelt authentiek en zorgt voor energie. Het inzetten op iemand zijn kwaliteiten zorgt onder anderen voor: minder stress, zelfvertrouwen, meer optimisme en geeft geluk en voldoening (Boniwell, 2012). Mensen kunnen moeite hebben met het benoemen van kwaliteiten, omdat kwaliteiten voor iemand als gewoon ervaren kunnen worden (Euwijk, 2021). Om deze reden kunnen kwaliteiten

achterhaald worden wanneer deze nagevraagd worden bij familie of vrienden. Een kwaliteit is nooit situationeel gebonden en kan dus ook niet in verband getrokken worden met aangeleerd gedrag (Euwijk, 2021).

2.7 Faalangst

Faalangst wordt gezien als een vorm van angst voor een negatieve evaluatie van prestatie, die een grote spanning veroorzaakt (van Klaarbergen, 2015). Deze dermate grote spanning zorgt ervoor dat het prestatievermogen negatief wordt beïnvloed. Faalangst wordt gekenmerkt door zich ernstig zorgen te maken en nervositeit voor, tijdens en na een testsituatie (van Klaarbergen, 2015). Een scholier kan bepaalde studies vermijden, omdat er een kans op falen verwacht wordt. Dat heeft als gevolg dat faalangstige scholieren de neiging hebben om onder hun niveau te gaan studeren (Braeckman, 2017). Er komt heel wat onzekerheid kijken bij het maken van een studiekeuze. Daarbij beroepen een aantal leerlingen en hun ouders zich op de uitslag van examens om de beste studiekeuze te maken. Zo kan een laag cijfer voor een vak een belangrijke factor voor de leerling zijn om een bepaalde studie niet te kiezen. Leerlingen kunnen op deze manier ten onrechte besluiten een studierichting niet te kiezen. Faalangst kan een leerling belemmeren bij het doorhakken van knopen en bij het doen van dingen die de leerling wel graag zou willen doen (Cabus & Molin 2018).

2.8 Ouderlijke invloeden

Uit onderzoek van Jodl et al. (in Lobeau, 2019) is gebleken dat ambities van scholieren stabiel zijn en niet meer zullen veranderen tijdens de adolescentie. Daarentegen blijkt uit het onderzoek van Watson en McMahon (in Lobeau, 2019) dat ambities veranderd kunnen worden door interacties met anderen. Zo hebben ouders invloed op de ambities van hun kinderen. Meerdere onderzoekers hebben deze uitspraak van Watson en McMahon (in Lobeau, 2019) kunnen bevestigen. De overtuigingen die de ouders hebben over het succes van hun kind hebben invloed op de keuzes die het kind maakt met betrekking tot studiekeuze. Scholieren willen een studiekeuze kiezen die past bij de verwachtingen van hun ouders. De ondersteuning die ouders bieden aan hun kinderen hangt af van een aantal kenmerken. Het blijkt dat de ouder van hetzelfde geslacht het meeste invloed heeft op de scholier. Zo wordt een vrouwelijke scholier dus het meest beïnvloed door haar moeder. Maar welke personen precies de grootste invloed hebben op de studiekeuze van een scholier is nog onduidelijk. Uit onderzoek van Alexander et al. (in Lobeau, 2019) hebben leerlingbegeleiders grotere invloed op studiekeuze dan ouders. Daarentegen stelt Byrne et al. in Lobeau, 2019) dat juist ouders de grootste invloed hebben op het studiekeuze proces.

3. Probleemstelling

De interventie heeft als doel inzicht te krijgen in hoe leerlingen op een meer betrouwbare en valide wijze begeleid kunnen worden in hun studiekeuze. Dit wordt gedaan door middel van het opstellen en uittesten van een assessment om vervolgens een advies mee te geven aan het Kaj Munk College hoe het assessment optimaal ingezet kan worden.

Dit heeft geleid tot de volgende probleemstelling:

Hoe kan het decanaat op een meer betrouwbare en valide wijze leerlingen begeleiden in hun studiekeuze?

4. Methode

Er is een assessment ontwikkeld voor het decanaat havo/vwo op het Kaj Munk College. Door middel van deze oefeningen en tests kan er op systematische wijze gemeten worden welke studierichting bij de leerling past (Seegers, 2018). Voor dit assessment is er een verantwoordingsdocument en handleiding ontwikkeld. Het assessment kan worden ingezet bij leerlingen uit klas 4 en 5 havo en klas 5 en 6 vwo. Door middel van deskresearch zijn er belangrijke factoren geïdentificeerd die betrekking hebben op de studiekeuze. Vanuit de literatuur blijkt dat zelfkennis hierbij een belangrijk thema is. Om die reden worden de factoren persoonlijkheidskenmerken, motivatie, interesses en de kwaliteiten van een leerling gemeten in het assessment.

Ontwikkelen en uitvoeren van het assessment

Voor het ontwikkelen van het assessment zijn er meetinstrumenten gekozen die passen bij het doel van het assessment en de doelgroep. Meetinstrumenten kunnen tests, interviews en oefeningen zijn. Een assessment kan vertekende resultaten opleveren wanneer de inhoud van de interviews en tests of de manier waarop het assessment wordt afgenomen niet is afgestemd op de doelgroep (Seegers, 2018). Om die reden is er aandacht besteed aan het herformuleren van vragen, zodat deze duidelijker zijn voor de leerlingen. De onderbouwing en de uitleg van de meetinstrumenten zal verder worden beschreven in het verantwoordingsdocument.

Om het assessment te testen is het assessment uitgevoerd door de decaan en de assessmentontwikkelaar. Het assessment is uitgevoerd op basis van de methode van Seegers (2018). De eerste stap van het assessment is het uitvoeren van een intakegesprek. Tijdens het intakegesprek zijn relevante achtergrondgegevens verzameld van de leerling. De volgende stap was het inzetten van de gekozen meetinstrumenten bij de leerlingen. Hierna zijn alle gegevens verzameld en geanalyseerd door de resultaten van de meetinstrumenten met elkaar te vergelijken. Op basis van de intake en de ingezette meetinstrumenten is er een adviesrapport ontwikkeld dat besproken is met de leerling tijdens het teruggavegesprek. Tijdens dit gesprek zijn de resultaten besproken en is er een advies gegeven over studiekeuze. Alle stappen voor het uitvoeren van het assessment staan beschreven in een handleiding voor het decanaat.

Validiteit en betrouwbaarheid

Wanneer de validiteit niet voldoende is kan dit leiden tot onnauwkeurige resultaten met als mogelijk gevolg een verkeerde studiekeuze (Seegers, 2018). Ook kan de kwaliteit van het assessment beschadigd worden wanneer de resultaten van het assessment inconsistent zijn. Om deze risico's te verminderen is er gekeken naar de validiteits- en betrouwbaarheidsanalyses, zodat het assessment beschikt over meetinstrumenten met een hoge validiteit en betrouwbaarheid. In de praktijk wordt een validiteit van .3 als "goed" beschouwd en een validiteit van .5 als "zeer goed" (Seegers, 2018). Om deze reden is er een validiteit boven de .3 aangehouden voor het assessment. Om te zorgen dat het assessment consistent is in het meten van de reeds eerder genoemde factoren als persoonlijkheid, interesse, motivatie en kwaliteiten bij leerlingen, is er gekeken naar de Chronbach's Alpha oftewel de mate van betrouwbaarheid van verschillende tests. Om de betrouwbaarheid te kunnen waarborgen zijn er meetinstrumenten met een Chronbach's Alpha boven de .70 aangehouden.

Om de kwaliteit van het assessment te verhogen wordt elke factor (persoonlijkheid, motivatie, kwaliteiten en interesses) met minimaal twee meetinstrumenten gemeten (Seegers, 2018). Tevens wordt door het gebruik van betrouwbare wetenschappelijke bronnen, verkregen uit verschillende databanken, de betrouwbaarheid van het assessment gewaarborgd. Het ontwikkelen van een assessment bestaat uit de cyclus: analyseren, ontwikkelen, uitvoeren, evalueren, aanpassen/aanbevelen. Om tot een betrouwbaar en

valide product te komen is er een pilotafname uitgevoerd om het assessment te testen. Aan de hand van de pilotafname is het assessment geëvalueerd en verbeterd.

Privacy en rechten

Hoewel de decanen op het Kaj Munk College niet beschikken over een achtergrond als toegepast psycholoog en dus geen Nederlands Instituut van Psychologen (NIP)-lidmaatschap hebben, dienen ze voor dit assessment wel op de hoogte te zijn van de ethiek. Om deze reden is er tijdens het assessment rekening gehouden met NIP-codes en de rechten van de leerlingen. Zo dient de privacy van de leerling gedurende het proces beschermd te worden, aangezien er in het proces persoonlijke gegevens verzameld worden (NIP, 2015). Wanneer decanen niet op de hoogte zijn van deze rechten, kan het de kwaliteit van het assessment negatief beïnvloeden. Om risico's met betrekking tot het niet nastreven van de rechten van de leerlingen te verminderen, is er in de handleiding voor de decanen aandacht besteed aan ethiek en worden overige NIP-codes, waar de decanen van op de hoogte moeten zijn, weergegeven in het verantwoordingsdocument. Tevens zijn er voor het assessment geen meetinstrumenten gekozen waar een NIP-lidmaatschap voor nodig is.

Gebruiksacceptatie

De handleiding van het assessment dient gebruiksvriendelijk te zijn voor de decanen. Wanneer het assessment complex of verwarrend is, kan dat leiden tot een lage acceptatiegraad of zal het assessment niet op de juiste manier uitgevoerd worden (Seegers, 2018).

Tijdens het ontwikkelen van een assessment voor de decanen is er rekening gehouden met weerstand van de decanen. Weerstand tegen veranderingen kan leiden tot fouten in de uitvoering. Vanuit de theorie van Alblas en Wijsman (2018) zullen er een aantal activiteiten genoemd worden die bijdragen aan het verkleinen van weerstand. Een van de activiteiten om weerstand te verminderen is het vergroten van participatie. Als meer mensen betrokken worden, zullen ze meer belangstelling hebben, voelen ze zich belangrijk en zullen ze eerder mee gaan in het proces. Een te lage participatiegraad kan weerstand oproepen en een te hoge participatiegraad kan chaos als gevolg hebben. Om deze reden is er een decaan betrokken geweest in het ontwikkelen van het assessment om de vernieuwing en werkzaamheid te toetsen. Het betrekken van een decaan in het ontwerpproces zal de gebruiksvriendelijkheid verhogen. Tevens is er aandacht besteed aan het verkleinen van onzekerheid. De decaan heeft de nodige steun en begeleiding ontvangen om te werk te gaan met het nieuwe product om leerlingen te begeleiden. Deze steun was het ontwikkelen van een uitgebreide handleiding en het gezamenlijk doorlopen van deze handleiding.

Kosten

Het ontwikkelen van een assessment kan kosten met zich mee brengen. Om die reden is er naar het financiële plaatje gekeken en is er met het decanaat overlegd of bepaalde kosten de moeite waard zijn. Uit de wensen van het Kaj Munk College blijkt dat het assessment weinig tot geen geld mag kosten. Om deze reden zijn voornamelijk kosteloze meetinstrumenten geselecteerd.

5. Ethiek waarborgen en NIP-codes

Als toegepast psycholoog dient er rekening gehouden te worden met NIP-codes (NIP, 2015). Zoals besproken in de methode zijn de decanen op het Kaj Munk College niet verplicht rekening te houden met de NIP-code, maar voor de kwaliteit van het assessment is het van belang dat de decanen hier wel kennis over hebben. Wegens deze reden zullen er een aantal artikelen weergegeven worden waar rekening mee gehouden moet worden tijdens het uitvoeren van het assessment. Deze artikelen zijn mondeling besproken met het decanaat:

Artikel 36: Bewaartermijn van het dossier

Na het afronden van het assessment dient de decaan zich aan de voorgeschreven bewaartermijn te houden van het opgestelde rapport (NIP, 2015). Het rapport wordt niet langer bewaard dan de van tevoren vastgestelde termijn. De geldigheidsduur van de rapportage van een test zal indien nodig weergegeven worden in de handleiding voor het decanaat.

Artikel 89: Toestemming voor rapportage aan derde

Het is noodzakelijk om vooraf goedkeuring van de leerling te krijgen voor rapportage aan derden. Om deze toestemming van de leerling te krijgen stelt de decaan de leerling in de gelegenheid om de rapportage vooraf in te zien (NIP, 2015).

Artikel 93: Correctie, aanvulling of verwijderen van gegevens in rapportage

De gegevens in het rapport, waarvan de leerling aannemelijk maakt dat ze onjuist of onvolledig zijn, worden door de decanen gecorrigeerd, aangevuld of verwijderd. Dit geldt niet voor conclusies en bevindingen van de decanen (NIP, 2015).

Artikel 71: Geheimhouding

Decanen gaan een vertrouwensrelatie aan met leerlingen tijdens het voeren van gesprekken. Om die reden wordt er van de decanen verwacht geen informatie met andere te delen die van vertrouwelijke aard zijn. Deze geheimhoudingsplicht blijft na het assessment bestaan (NIP, 2015).

Tevens zal er met alle tijden rekening gehouden worden met de anonimiteit van de leerling (NIP, 2015). Doordat er persoonlijke gegevens worden verzameld tijdens het assessment zal de privacy van de leerling gedurende het assessment beschermd worden. Verdere rechten van de leerling zijn een kopie van het opgestelde rapport en een begeleide inzage in de ruwe scores van de tests (NIP, 2015). De nabespreking van het rapport zal plaatsvinden tijdens een teruggavegesprek.

Tijdens het ontwikkelen van het assessment stond artikel 14: 'Zorg voor kwaliteit' centraal. Tijdens het ontwikkelen van het assessment is er gestreefd naar kwaliteit. De volledige kwaliteitsbewaking is weergegeven in de methode.

6. Verantwoording assessment

In dit hoofdstuk wordt de vormgeving van het assessment beschreven. De gekozen meetinstrumenten om de leerlingen te helpen bij hun studiekeuze worden hierin weergegeven en onderbouwd. Hierbij wordt ook aandacht besteed aan de betrouwbaarheid en validiteit van het assessment.

Uit het theoretisch kader blijkt dat zelfkennis een belangrijke rol speelt bij studiekeuze. Om deze reden zal de persoonlijkheid, motivatie, sterke kanten/kwaliteiten en interesses van de leerling gemeten worden. Tijdens het uitkiezen van meetinstrumenten is van de literatuur uitgegaan die stelt dat intrinsieke motivatie en interesses nauw met elkaar verbonden zijn. Wanneer een meetinstrument toetst wat de interesses van een leerling zijn, kan er een verband getrokken worden naar wat de leerling motiveert en vice versa. Op basis van het theoretisch kader en de probleemanalyse, die aangeeft dat leerlingen moeite hebben met het maken van een studiekeuze, wordt de volgende onderzoeksvraagstelling aangehouden voor het assessment: *"Welke studies passen bij de leerling?"*

Om tot een juiste studiekeuze te komen zijn er een aantal deelvragen opgesteld die voortkomen uit het theoretisch kader waarin staat dat persoonlijkheid, motivatie, sterke kanten/kwaliteiten en interesses een verband hebben met studiekeuze. Daarbij zijn deze deelvragen ook voortgekomen uit de probleemanalyse die aangeeft dat leerlingen op het Kaj Munk College niet helder in kaart hebben welke studies bij hen passen en wat hen het meest interesseert:

- *Wat zijn de sterke kanten van de leerling?*
- *Hoe ziet het persoonlijkheidsprofiel van de leerling eruit?*
- *Wat zijn de interesses van de leerling?*
- *Wat motiveert de leerling?*

Wanneer deze deelvragen beantwoord zijn, kan er meer gezegd worden over welke studie past bij de leerling.

Intakegesprek

Voordat de factoren persoonlijkheid, motivatie, sterke kanten/kwaliteiten en interesses worden getoetst door middel van tests en oefeningen, vindt er een intakegesprek plaats. Een intakegesprek is het eerste gesprek van de scholier met de decaan. Een intake heeft als doel om relevante achtergrondgegevens van de scholier te achterhalen (Hogeschool Leiden, persoonlijke communicatie, 2020). Op basis van de verkregen informatie van de scholier kan er een inschatting gemaakt worden van wat de scholier nodig zal hebben tijdens het assessment. Naast het verzamelen van informatie van de scholier, is het van belang om ook informatie te geven over het assessment en wat de scholier kan gaan verwachten.

In de handleiding voor het decanaat staat een uitgebreide uitleg weergegeven over de stappen die gezet dienen te worden tijdens het intakegesprek. Hierin worden acties weergegeven die van belang zijn tijdens de voorbereiding, inleiding gesprek, kern van het gesprek en het afsluiten van het gesprek. Ook is er in de handleiding een gehele vragenlijst voor het intakegesprek te vinden zodat alle gesprekken op systematische wijze afgenomen kunnen worden. Door een gestructureerde en georganiseerde aanpak wordt er gezorgd voor consistentie en betrouwbaarheid tijdens de assessments (Hogeschool Leiden, persoonlijke communicatie, 2020). Tijdens het intakegesprek zal er aandacht besteed worden aan de thema's: huidige situatie, school en werkervaring, hobby's, thuissituatie en faalangst. Aan de hand van het intakegesprek zal de decaan een intakeverslag schrijven.

STARR-gesprek

Om de intrinsieke motivatie en de interesses van leerlingen te meten wordt er gebruik gemaakt van een gestructureerde 'vertoond-gedrag'-interview. Vanuit het theoretisch kader blijkt dat een persoon intrinsiek gemotiveerd is wanneer hij/zij dingen doet, omdat ze het interessant en aangenaam vinden. Aan de leerling zal een recente situatie worden gevraagd waarin hij/zij iets wilde doen, omdat ze het interessant en leuk vonden om te doen en niet door een externe factor. Doordat er een verband is tussen interesse en intrinsieke motivatie wordt tijdens dit interview beide factoren gemeten.

Tijdens een gestructureerd interview worden vragen gesteld die gaan over de ervaring van de leerling. Gestructureerde interviews hebben een predicatieve validiteit van .48 tot .61 (Seegers, 2018). Een voorbeeld van een gestructureerd interview is een STARR-interview. Hiervoor kan een validiteit van .51 aangenomen worden, wat als zeer goed gezien wordt. STARR staat voor situatie, taak, acties, resultaat en reflectie. Het gedrag uit het verleden wordt gezien als de beste voorspeller van toekomstig gedrag. Door stil te staan bij een situatie in het verleden wanneer de leerling intrinsiek gemotiveerd was, kan er beoordeeld worden waar de leerling in de toekomst intrinsiek gemotiveerd van zal worden. Naast stil te staan bij het vragen naar een situatie in het verleden, is het van belang dat er gevraagd wordt welke taak of rol de leerling daarbij had en wat de leerling precies heeft gedaan. Als laatste wordt er gevraagd naar het effect van deze acties en hoe de leerling hierop reflecteert. Het uitvoeren van een STARR-interview is gedragsgericht en systematisch, waardoor de kwaliteit van het interview hoog is (Seegers, 2018).

In de handleiding voor het decanaat staan de instructies voor de leerling, de openingsvraag van de decaan en alle STARR-vragen op volgorde weergegeven. De openingsvraag is zo geformuleerd dat deze past bij de doelgroep en geen lastige begrippen bevat. De openingsvraag luidt als volgt: *"Kan je mij een voorbeeld geven uit een pasgeleden situatie wanneer je zelf iets wilde doen, omdat jij het interessant en leuk vond om te doen?"*

Onderbouwing keuze meetinstrument

Volgens Seegers (2018) is het inzetten van een interview een van de meest gebruikte methodes voor een assessment en is eenvoudig te gebruiken. In de literatuur wordt er ook onderscheid gemaakt tussen gestructureerde interviews en ongestructureerde interviews. Een gestructureerd interview heeft een hogere predicatieve validiteit dan een ongestructureerd interview (Seegers, 2018). Dit maakt een gestructureerd interview een juiste beslissing om aan het assessment toe te voegen wanneer er gestreefd wordt naar een hoge validiteit. Voor het assessment is de keuze gemaakt om de factoren motivatie en interesse te meten in een competentiegericht interview, oftewel het STARR-interview. Intrinsieke motivatie is een factor die achterhaald kan worden door te kijken naar het gedrag in het verleden, wat het de meest gunstige factor maakt om te meten tijdens het interview. Het achterhalen van de persoonlijkheid en kwaliteiten van de leerling zouden aan de hand van de theorie beter door een ander meetinstrument achterhaald kunnen worden om de kwaliteit van het assessment hoog te houden, zie hiervoor de meetinstrumenten 360-graden feedbackmethode en persoonlijkheidstest.

Door middel van het inzetten van een STARR-interview kunnen de volgende deelvragen beantwoord worden:

- *Wat zijn de interesses van de leerling?*
- *Wat motiveert de leerling?*

Interesstetest

Om rekening te houden met de wensen van de middelbare school met betrekking tot de kosten, kan het decanaat kiezen uit de interesstetest-H of het gratis zelfontworpen interessespel om de interesse en motivatie van een leerling te meten. De interesstetest-H is een digitale test die verkregen kan worden via Ixly en aangeschaft dient te worden door de school. De interesstetest-H kan de decaan helpen bij het in kaart brengen van de interesses van een leerling voor een studierichting op hbo-/wo-niveau (Ixly, z.d.). De test kan bij iedereen die deel uit maakt van de Nederlandse beroepsbevolking afgenomen worden en kan in elke situatie ingezet worden, waarbij het van belang is om de interesses van een persoon in kaart te brengen (Ixly, z.d.). Voor het afnemen van deze test is er geen bevoegdheid nodig en is dus geschikt voor het decanaat van het Kaj Munk College (Ixly, persoonlijke communicatie, 9 maart 2023). Wel blijkt uit gesprek met Ixly dat het fijn kan zijn voor de decaan om hen te helpen in het rapporteren en interpreteren van de test (Ixly, persoonlijke communicatie, 9 maart 2023). Om die reden zal hier extra aandacht aan besteed worden tijdens de pilotafname en tijdens het ontwikkelen van de handleiding.

Na het afnemen van de vragenlijst ontstaat er een beeld van de interesses die de leerling heeft, zodat er gericht gezocht kan worden naar een passende studie. De interesstetest-H is een multi-ipsatieve vragenlijst. Dit betekent dat een leerling wordt gevraagd om voor vier activiteiten per keer de volgorde aan te geven van meest leuk naar minst leuk. Evers (in Ixly, z.d.) oppert dat een vragenlijst ipsatief is wanneer de scores onderling afhankelijk zijn. Dit is het geval wanneer er een gedwongen keuzesysteem gehanteerd wordt. Zo kan een leerling bij de interessevragenlijst-H niet op alle dimensies die de test meet een hoge of lage score behalen. Wanneer de leerling de test zal afnemen krijgt hij/zij in totaal 39 schermen met vier activiteiten per scherm te zien. De leerling mag zelf bepalen hoe lang hij/zij erover doet om de gehele vragenlijst in te vullen. De gemiddelde invultijd van de test is ongeveer vijftien minuten (Ixly, z.d.). Voor het gebruikmaken van de test zijn er een aantal systeemeisen. Zo dient de leerling minimaal een webbrowswer te gebruiken die draait op het type Internet Explorer 6 of nieuwer, Firefox versie 2.5 of hoger, Chrome of Safari versie 3 of hoger (Ixly, z.d.). Daarbij dient tijdens het invullen van de vragenlijst een voortdurende internetverbinding te zijn. Na het afnemen van de vragenlijst kan de decaan het rapport van de leerling inzien. Deze rapportage bestaat uit een inleiding over interesses met een grafische weergave van de mate waarin de interessegebieden de leerling aanspreken. De geldigheidsduur van de rapportage van de interesstetest-H is in overeenstemming met NIP richtlijnen maximaal twee jaar. Dit komt omdat mensen in de loop der tijd kunnen veranderen (Ixly, z.d.).

Definities interessestest

In de Interessevragenlijst-H worden de interessegebieden onderverdeeld in een paar richtingen zoals: alfarichtingen, bètarichtingen, gammarichtingen en specifieke interessegebieden. De interessegebieden zijn uit bijlage 3 overgenomen en staan hieronder met een aangepaste formulering beschreven.

Alfarichtingen

Bij alfarichtingen passen interessegebieden waar het besturen van producten van menselijk handelen centraal staat. Hieronder vallen de volgende interesses:

Taal en cultuur: Hierbij is de leerling geïnteresseerd in de cultuur van stammen en volken. Onder cultuur wordt de taal, levensvisie en levenswijze verstaan. Het kan hierbij gaan over de interesse in taal en cultuur in het algemeen of in een specifiek taal en cultuur. Opleidingen die hierbij passen zijn 'Culturele antropologie' of 'Leraar Nederlands'.

Communicatie: Hierbij is de leerling geïnteresseerd in de communicatie tussen mensen. Dit zou de communicatie met klanten of binnen en tussen organisaties zijn. Opleidingen die hierbij passen zijn 'Communicatie' of 'Informatiewetenschappen'.

Geschiedenis: Hierbij is de leerling geïnteresseerd in het bestuderen van het verleden. Mogelijke opleidingen die hierbij passen zijn: '(Kunst)Geschiedenis' en 'Leraar Geschiedenis'.

Muzikaal: Hierbij is de leerling geïnteresseerd in muziek, componeren en musiceren. Mogelijke opleidingen die hierbij passen zijn 'Muziek' en 'Conservatorium'.

Artistiek: Hierbij is de leerling geïnteresseerd in kunst. Het gaat hierbij om musea of tentoonstellingen, bronnen over kunst en het maken van beeldende kunst. Opleidingen die hierbij passen zijn: 'Kunstacademie' en 'Kunstgeschiedenis'.

Theologie en wijsbegeerte: Hierbij is de leerling geïnteresseerd in filosofische en religieuze vraagstukken. Het gaat hierbij om het nadenken over de fundamentele aard van kennis, bestaan en realiteit. Mogelijke opleidingen die hierbij passen zijn 'Leraar Levensbeschouwing' en 'Wijsbegeerte'.

Bètarichtingen

Onder bèta richtingen worden interessegebieden in de exacte wetenschappen en de interesse in de wetten van de natuur verstaan.

Bouwkunde: Hierbij is de leerling geïnteresseerd in het ontwerpen van bouwwerken en constructies. Het gaat hierbij over de interesse in het nadenken over de manier waarop gebouwen en infrastructuur gebouwd worden. Mogelijke opleidingen die hierbij passen zijn 'Bouwkunde' en 'Civiele Techniek'.

Geologie: Hierbij is de leerling geïnteresseerd in aardwetenschappen en aardkunde. Hieronder vallen interesses rondom de samenstelling van de aardbodem, zoals water, mineralen en gesteenten. Mogelijke opleidingen die hierbij passen zijn 'Aardwetenschappen' en 'Milieuwetenschappen'.

Informatica: Hierbij is de leerling geïnteresseerd in data en computers. Binnen dit gebied vallen interesses in systeemontwikkeling, programmeren en databeheer. Mogelijke opleidingen die hierbij passen zijn 'Informatica' en 'Kunstmatige intelligentie'.

Exacte vakken: Hierbij is de leerling geïnteresseerd in exacte vakken zoals wiskunde, natuurkunde en scheikunde. De leerling heeft interesse in het doen van meetbare experimenten en berekeningen. Mogelijke opleidingen zijn 'Chemie' en 'Wiskunde'.

Techniek: Hierbij is de leerling geïnteresseerd in technische constructies en machines. Mogelijke opleidingen die hierbij passen zijn 'Werktuigbouwkunde' en 'Lucht en Ruimtevaarttechniek'.

Agrarisch: Hierbij is de leerling geïnteresseerd in het werken in de veeteelt en landbouw, de sector die zorgt voor voedsel en grondstoffen. Mogelijke opleidingen die hierbij passen zijn 'Land en Water Management' en 'Agrotechnologie'.

Biologisch: Hierbij is de leerling geïnteresseerd in de natuur zoals planten, bacteriën, dieren, algen of schimmels. Mogelijke opleidingen die hierbij passen zijn 'Biotechnologie' en 'Plantenwetenschappen'.

Gamma richtingen – diensten

Deze gamma richtingen omvatten de wetenschappen die zich bezig houden met gedrag, gezondheid en de mens. Het leveren van diensten staat hierbij centraal.

Sociaal: Hierbij is de leerling geïnteresseerd in het verlenen van sociale diensten aan mensen, denk aan verzorging of hulpverlening. De nadruk ligt hierbij op het helpen van

mensen. Mogelijke opleidingen die hierbij passen zijn 'Social work' en 'Pedagogische wetenschappen'.

Onderwijs: Hierbij is de leerling geïnteresseerd in het overbrengen van kennis en vaardigheden aan anderen. Mogelijke opleidingen die hierbij passen zijn 'Pedagogisch educatief professional' en diverse lerarenopleidingen.

Gezondheidszorg dieren: Hierbij is de leerling geïnteresseerd in de behandelingen of verzorging van (zieke) dieren. Het draait hierbij om diergezondheid. Een mogelijke opleiding die hierbij past is 'Diergeneeskunde'.

Gezondheidszorg: Hierbij is de leerling geïnteresseerd in het verbeteren van de gezondheid van mensen. Het gaat hierbij om de interesse in het menselijk lichaam en het ontstaan van ziektes. Mogelijke opleidingen die hierbij passen zijn 'Gezondheidszorg en welzijn' en 'Biomedische wetenschappen'.

Gamma richtingen- bestuurlijk maatschappelijk

Deze gamma richtingen omvatten het adviseren of het besturen van de maatschappij en handel.

Financieel economisch: Hierbij is de leerling geïnteresseerd in de economie en financiële aspecten van de maatschappij. Mogelijke opleidingen die hierbij passen zijn 'Accountancy' en 'Bedrijfseconomie'.

Management en beleid: Hierbij is de leerling geïnteresseerd in het besturen van een organisatie en het leidinggeven aan anderen. Het gaat hierbij om het aansturen van medewerkers en het bepalen van beleid binnen een organisatie. Mogelijke opleidingen die hierbij passen zijn 'Management' en 'Business administration'.

Maatschappelijk politiek: Hierbij is de leerling geïnteresseerd in het verbeteren van de maatschappij. Het gaat hierbij om het nadenken over maatschappelijke problemen en een bijdrage leveren om deze problemen op te lossen. Mogelijke opleidingen die hierbij passen zijn 'Bestuurskunde' en 'Politicologie'.

Commercieel: Hierbij is de leerling geïnteresseerd in de verkoop van producten en diensten. Dit kan het bedenken van een marketingstrategie zijn of het direct contact met klanten. Mogelijke opleidingen die hierbij passen zijn 'Commerciële economie' en 'Bedrijfskunde'.

Recht: Hierbij is de leerling geïnteresseerd in wetten en regels. Een voorbeeld kan zijn in een rechtbank, waar wordt besloten of iemand de wet heeft geschonden. Mogelijke opleidingen die hierbij passen zijn 'Rechten' en 'Rechtsgeleerdheid'.

Specifieke interessegebieden

Deze interessegebieden zijn minder duidelijk te categoriseren in de andere richtingen en zijn meer gebaseerd op specifieke interesses

Sport: Hierbij is de leerling geïnteresseerd in het uitvoeren, managen en begeleiden van sport/bewegingsactiviteiten. Mogelijke opleidingen die hierbij passen zijn 'Leraar Lichamelijke Opvoeding (ALO)' en 'Bewegingswetenschappen'.

Veiligheid: Hierbij is de leerling geïnteresseerd in de beveiliging van goederen, mensen en gebouwen. Dit kan gaan om het controleren van mensen, maar ook technische beveiliging door middel van veiligheidssystemen. Mogelijke opleidingen die hierbij passen zijn 'Criminologie' en 'Integrale veiligheidskunde'.

Toerisme: Hierbij is de leerling geïnteresseerd in reizen en cultuur. Het kan hierbij gaan om het begeleiden en informeren van mensen tijdens hun reis en het nadenken over de reden waarom mensen kiezen voor een bepaalde bestemming. Mogelijke opleidingen die hierbij passen zijn 'Vrijtijdsmanagement' en 'Tourism'.

Betrouwbaarheid en validiteit

De Cronbachs alfa is een maat om de samenhang tussen de testvragen te meten, oftewel de interne consistentie. De interestest-H heeft een Cronbachs alfa van .74, wat wijst op een hoge betrouwbaarheid (Ixly, z.d.) Tevens beschrijft Ixly (z.d.) dat de test stabiel is tussen verschillende afnamen in verschillende settings. Om de begripsvaliditeit te meten zijn de uitkomsten van de Multipiele Group Method gebruikt. Met deze resultaten van de MGM kan de theoretische indeling empirisch onderbouwd worden. Hieruit blijkt dat maar enkele items van de interestest-H hoger correleren met een andere schaal dan met de schaal waar die op basis van theorie onder ingedeeld is. Deze uitkomst draagt bij aan de validering van de test. Al met al geeft Ixly (z.d.) aan dat de test betrouwbaar en valide is.

Afleen test

Voor het afnemen en analyseren van de test is er geen vereiste opleiding of training nodig, wat het geschikt maakt voor het decanaat op het Kaj Munk College. Voor de decanen is een automatische rapportage beschikbaar van de resultaten van de leerling, waarin een grafische en tekstuele weergave staat (Ixly, z.d.). Het grafische gedeelte wordt gerapporteerd in sten scores. Deze sten scores geven een beeld van hoe een bepaalde score zich verhoudt tot het gemiddelde van alle scores. De schaal van deze sten scores loopt van 1 tot 10. De sten scores 4, 5, 6 en 7 bevinden zich allemaal binnen 1 standaarddeviatie van het gemiddelde. Sten score 2, 3 en 8, 9 vallen tussen 1 en 2 standaarddeviaties van het gemiddelde. Sten score 1 en 10 liggen meer dan 2 standaarddeviaties van het gemiddelde verwijderd. Het gemiddelde van de normgroep bevindt zich precies op de grens van de vijfde en zesde sten (Ixly, z.d.). In tabel 1 staan de bijbehorende percentages van de individuele sten scores vermeld.

Tabel 1: Sten scores met bijbehorende percentages

Sten	Percentage	Cumulatieve percentage
1	2,3	2,3
2	4,4	6,7
3	9,2	15,9
4	15,0	30,9
5	19,1	50,0
6	19,1	69,1
7	15,0	84,1
8	9,2	93,3
9	4,4	97,7
10	2,3	100,0

Noot: Overgenomen uit Handleiding Interessevragenlijst H, door Ixly, z.d. (<https://www.ixly.com/nl/handleiding-interessevragenlijst-h>)

Dus wanneer een leerling op een bepaalde schaal een sten score van 8 behaalt, betekent dit dat de score tussen 1 en 2 standaarddeviaties hoger ligt dan het gemiddelde en dat slechts 6,7% van degenen die aan de normering deelnamen een hogere score behaalde (4,4% + 2,3%) (Ixly, z.d.). In het rapport staan deze sten scores met de volgende betekenissen:

- 1= Ver onder gemiddeld
- 2= Ruim beneden gemiddeld
- 3= Beneden gemiddeld
- 4= Juist beneden gemiddeld
- 5= Gemiddeld
- 6= Gemiddeld
- 7= Juist boven gemiddeld
- 8= Boven gemiddeld
- 9= Ruim boven gemiddeld
- 10= Ver boven gemiddeld

Deze betekenissen kan de decaan gebruiken tijdens het schrijven van het rapport voor de leerling die besproken zal worden tijdens het teruggavegesprek.

Onderbouwing keuze meetinstrument

Volgens de methode van Seegers (2018) dienen de deelvragen door twee verschillende meetinstrumenten onderzocht te worden. Zo is de keuze gemaakt om de factoren motivatie en interesse naast het STARR-interview ook door middel van een interesseltest te onderzoeken. Hiervoor is de keuze gemaakt om een van de testen van het bedrijf Ixly te gebruiken. Ixly is een uitgever van professionele online psychologische testen, waarvan de meeste beoordeeld zijn door de COTAN (Ixly, z.d.). Een ander voordeel van het kiezen van een test van Ixly is dat het bedrijf trainingen biedt om testen te interpreteren en testen aanbiedt waar geen bevoegdheid voor nodig is. Van alle testen van Ixly past de Interessevragenlijst-H het best bij de deelvragen en de wensen van de middelbare school. Zo past de test bij de doelgroep, is deze kort van duur en laag in kosten. Er is gekozen om een professionele test te kiezen met een hoge betrouwbaarheid en validiteit die de interesse en motivatie van de leerling zal meten, omdat uit de probleemanalyse blijkt dat de leerlingen voornamelijk moeite hebben met het achterhalen van hun interesses.

Door middel van het inzetten van de Interessevragenlijst-H kunnen de volgende deelvragen beantwoord worden:

- *Wat zijn de interesses van de leerling?*
- *Wat motiveert de leerling?*

Zelfontworpen interessespel

De tweede kosteloze optie is het inzetten van het zelfontworpen interessespel. Het interessespel kan gebruikt worden om inzicht te krijgen in de interesses en motivatie van de leerling. Het interessespel bestaat uit een aantal kaarten met daarop diverse interessegebieden en activiteiten. Het doel van het interessespel is om te achterhalen welke interesses het meest aansprekend zijn voor de leerling. Wanneer in kaart wordt gebracht wat de leerling het meest interesseert, zal er ook inzicht zijn welke activiteiten de leerling het meest zou motiveren.

Uitvoering interessespel

Voor het decanaat van de middelbare school zijn er een aantal kaarten ontworpen die tijdens het spel gebruikt kunnen worden (zie bijlage 1). De leerling dient deze kaarten samen met de decaan te bekijken, waarbij vervolgens van de leerling wordt verwacht deze te sorteren drie stapels: 'niet interessant', 'misschien/een beetje interessant' en 'heel interessant'. Er wordt van de decaan verwacht de leerling te stimuleren om bij elke kaart na te denken waarom een bepaalde activiteit wel of niet interessant is. Vervolgens zal er aan de leerling gevraagd worden om de kaarten in de stapel 'heel interessant' te rangschikken van meest interessant naar minst interessant. Ook hierbij is het van belang dat de decaan zal vragen om toelichting op de keuzes van de leerling. De informatie die verkregen wordt uit het spel kan worden meegenomen in het rapport en vervolgens geanalyseerd worden.

Kwaliteit interessespel

De inspiratie voor het ontwikkelen van het interessespel komt voort uit het kwaliteitenspel van Peter Gerrickens (z.d.) en de handleiding voor de interestest-H van Ixly (z.d.). Belangrijk is dat het interessespel geen echt bestaand spel is en er dus geen evaluatie betreft de kwaliteit van het spel is. Om deze reden kan de betrouwbaarheid en validiteit van het spel in twijfel gebracht worden. Om toch de betrouwbaarheid en validiteit van het interessespel te waarborgen tijdens het ontwikkelen en uitvoeren van het spel, zijn er een aantal stappen ondernomen. Ten eerste is om de betrouwbaarheid te verhogen, het van belang om te zorgen dat de ontwikkelde kaarten voldoende variatie en relevantie hebben voor de doelgroep. De verschillende interessegebieden zijn afkomstig van de handleiding van Ixly (z.d.) en mocht met toestemming van de organisatie overgenomen worden in het ontwikkelde spel (Ixly, Persoonlijke communicatie, 9 maart 2023). De interessegebieden die gebruikt zijn voor de kaartjes zijn afkomstig uit bijlage 3. Deze interessegebieden zijn aangepast overgenomen in de spelkaarten. De aanpassing gaat hierbij om het verkorten van de beschrijvingen van de interesserichtingen. Zoals eerder beschreven sluiten deze interessegebieden aan bij de studierichtingen op hbo-/wo-niveau. Door deze interessegebieden met activiteiten over te nemen in het spel, is het spel passend bij de doelgroep en is er variatie in de verschillende interessegebieden. Ook door het gebruik van betrouwbare data verkregen van het bedrijf Ixly (z.d.), die de interestest-H heeft ontworpen, wordt het kwaliteit van het spel verhoogd.

Tevens is het belangrijk dat het spel op een gestandaardiseerde manier wordt uitgevoerd door de decanen. Om de resultaten vergelijkbaar te maken over tijd wordt er aandacht besteed aan de precieze stappen die gezet moeten worden tijdens het spel in de handleiding voor de decanen. Het zorgen voor duidelijke instructies en spelregels voor de decaan en leerling zal helpen om de validiteit en betrouwbaarheid van het spel te waarborgen doordat de leerlingen en decanen weten wat er van hen wordt verwacht tijdens het spel. Door deze stappen te volgen tijdens het ontwikkelen en uitvoeren van het spel, kan de validiteit en betrouwbaarheid van het spel gewaarborgd worden.

Het inzetten van het interessespel zal voor het decanaat een mooie optie zijn wanneer ze het assessment volledig kosteloos willen hebben. Het inzetten van een spel zorgt voor een speelse variatie in het assessment en kan een waardevolle bijdrage leveren aan het bereiken van de gestelde doelen.

Onderbouwing keuze meetinstrument

Om rekening te houden met de wensen van de middelbare school is er een derde meetinstrument ontwikkeld die als vervanging kan bieden voor de Interessevragenlijst-H. Om voor meer variatie te zorgen tijdens het assessment is de keuze gemaakt om een spel te ontwerpen die de interesse en motivatie van een leerling in kaart brengt (Zie bijlag 1). Doormiddel van het inzetten van een spel is de leerling interactief bezig met het ontdekken van zijn of haar interesses en motivatoren, en kan hierbij toelichtingen geven aan de decaan. Ook door het zien van diverse interessegebieden krijgen de leerlingen meer inzicht in de mogelijkheden van de verschillende studierichtingen, wat aansluit bij de wensen van de doelgroep. Al met al zal het interessespel dienen als een waardevolle aanvulling op de traditionele methodes als een interview of test.

Door middel van het inzetten van het interessespel kunnen de volgende deelvragen beantwoord worden:

- *Wat zijn de interesses van de leerling?*
- *Wat motiveert de leerling?*

Persoonlijkheidstest

NERIS Analytics Limited (2013) heeft een gratis online persoonlijkheidstest '16personalitytest' ontwikkeld. Om de factoren persoonlijkheid en kwaliteiten/sterke kanten te meten wordt de 16personalitytest ingezet als meetinstrument. Deze test geeft de persoonlijkheidskenmerken van een leerling weer met de daarbij passende kwaliteiten en ontwikkelpunten.

De 16personalitytest heeft de Myers-Briggs Type Indicator als uitgangspunt genomen (NERSIS Analytics Limited, 2013). De MBTI is gebaseerd op de theorie van Carl Jung en is een persoonlijkheidsinstrument. De MBTI is ontworpen om psychologische voorkeuren van mensen te meten op vier gebieden: hoe iemand beslissingen maakt (oordelen), hoe iemand informatie verwerkt (perceptie), hoe iemand zijn energie richt (introversie/extraversie), en hoe iemand omgaat met de buitenwereld (levensstijl). Deze test brengt inzicht in iemands persoonlijkheidskenmerken, sterke punten en voorkeuren. De ontwerpers hebben een aantal aanpassingen gemaakt om tot de 16personalitytest te komen. Zo heeft het bedrijf een vijfde schaal toegevoegd aan de test en geven ze aan, in tegenstelling tot de MBTI en andere theorieën die gebaseerd zijn op Carl Jung, geen Jungiaanse concepten als cognitieve functies en hun prioritering op te nemen in de test. Volgens het bedrijf is de reden hiervoor dat de Jungiaanse concepten moeilijk zijn te meten en te valideren. Om deze reden heeft het bedrijf gekozen om in plaats daarvan de dimensies van de Big Five persoonlijkheidstrekken opnieuw te bewerken en vervolgens in balans te brengen (NERSIS Analytics Limited, 2013).

Vijf persoonlijkheidsaspecten

In de persoonlijkheidstest worden vijf persoonlijkheidsaspecten gemeten. De beschrijving van deze vijf aspecten is overgenomen van NERSIS Analytics Limited (2013). Het eerste aspect is Geest (Mind), die laat zien hoe iemand interacteert met de omgeving. Dit aspect kan onderverdeeld worden in introversie (Introverted) en extraversie (Extraverted). Wanneer leerlingen hoog scoren op 'Introverted', houden ze er meer van om activiteiten alleen te doen en kosten sociale interacties hen energie. Daarentegen houden leerlingen die hoog scoren op 'Extraverted' van groepsactiviteiten en krijgen ze juist energie van sociale interacties.

Het tweede aspect is Energie (Energy), die bepaalt hoe iemand de wereld ziet en informatie verwerkt. Dit aspect kan onderverdeeld worden in realistische personen (Observant) en intuïtieve personen (Intuitive). Leerlingen die hoog scoren op 'Observant' kunnen omschreven worden als praktisch, nuchter en pragmatisch. Ze richten zich op wat er gebeurt of al is gebeurd en hebben vaak sterke gewoonten. Leerlingen die hoog scoren op 'Intuitive' zijn fantasierijk, ruimdenkend en nieuwsgierig. Deze leerlingen hebben voorkeur voor vernieuwing boven stabiliteit en richten zich op toekomstige mogelijkheden.

Het derde aspect is Aard (Nature), die meet hoe iemand beslissingen neemt en omgaat met emoties. Dit aspect kan onderverdeeld worden in mensen die op logica gericht zijn (Thinking) en mensen die op principes gericht zijn (Feeling). Leerlingen die hoog scoren op 'Thinking' richten zich op objectiviteit en rationaliteit. Daarbij geven deze leerlingen prioriteit aan logica boven emoties en vinden ze efficiëntie belangrijker dan samenwerking. Leerlingen die hoog scoren op 'Feeling' zijn daarentegen gevoelig en emotioneel expressief. Deze leerlingen richten zich meer op samenwerking en zijn empathisch.

Het vierde aspect is Tactieken (Tactics), die weerspiegelt hoe iemand zijn aanpak van werk, planning en besluitvorming is. Dit aspect kan onderverdeeld worden in mensen die plannen (Judging) en mensen die zoeken (Prospecting). Leerlingen die hoog scoren op 'Judging' zijn georganiseerd en besluitvaardig. Deze leerlingen waarderen duidelijkheid en voorspelbaarheid, en geven de voorkeur aan structuur en planning boven spontaniteit. Leerlingen die hoog scoren op 'Prospecting' zijn daarentegen goed in improviseren en zijn vaak flexibel.

Het laatste aspect is Identiteit (Identity), die de identiteit weergeeft op basis van alle andere aspecten en laat zien hoe zelfverzekerd iemand is in zijn vaardigheden en beslissingen. Dit aspect kan onderverdeeld worden in assertieve (Assertive) mensen en voorzichtige (Turbulent) mensen. Leerlingen die hoog scoren op 'Assertive' zijn zelfverzekerd en bestand tegen stress. Deze leerlingen maken zich niet veel zorgen en leggen zichzelf geen grote druk als het gaat om het behalen van doelen. Leerlingen die hoog scoren op 'Turbulent' zijn meer gevoelig voor stress en zijn zelfbewust. Deze leerlingen zijn gedreven succesvol te zijn en kunnen gezien worden als perfectionistisch.

Persoonlijkheidsprofielen

Wanneer de test is afgenomen en dus de vijf persoonlijkheidsaspecten in kaart zijn gebracht, krijgt de leerling als resultaat een persoonlijkheidsprofiel te zien. In totaal zijn er 16 verschillende persoonlijkheidsprofielen. Deze persoonlijkheidsprofielen hebben elk een andere rol, bijvoorbeeld een bemiddelaar, logicus of entertainer. Alle rollen worden uitgebreid beschreven in de handleiding voor de decanen zodat zij meer inzicht krijgen in de persoonlijkheid en kwaliteiten van de leerling. Wanneer de leerling doorgeeft welk profiel hij/zij als resultaat heeft, kan de decaan deze opzoeken in de handleiding en een analyse rapporteren over deze resultaten van de persoonlijkheid en de kwaliteiten van de leerling.

Betrouwbaarheid en validiteit

Om de interne consistentie van de test te meten is er door het bedrijf gebruik gemaakt van de Cronbach's alpha (NERSIS Analytics Limited, 2013). Interne consistentie verwijst naar de mate waarin de onderdelen van de test consistent en samenhangend zijn met elkaar. In tabel 2 is weergegeven dat de schalen van de persoonlijkheidstest alfa-waarden boven de .75 hebben, wat wijst op een hoge Cronbach's alpha waardoor de test betrouwbaar is (NERSIS Analytics Limited, 2013).

Tabel 2: Cronbach's alpha 16personalitytest

Schaal	Cronbach's Alpha
Introverted vs. Extraverted	0.87
Observant vs. Intuitive	0.78
Thinking vs. Feeling	0.75
Judging vs. Prospecting	0.82
Assertive vs. Turbulent	0.86

Noot: Overgenomen uit Our Framework, door NERSIS Analytics Limited, 2013. (<https://www.16personalities.com/articles/our-theory>)

Tevens is er door de organisatie een test-hertest uitgevoerd om te betrouwbareheid te meten (NERSIS Analytics Limited, 2013). De test-hertest laat zien hoeveel correlatie er is tussen de originele testresultaten en de testresultaten van een herhaling van deze test, meestal na een langere periode. Hoe hoger de betrouwbaarheidscoëfficiënt van de test-hertest, hoe minder variabiliteit er is op een schaal (NERSIS Analytics Limited, 2013). Uit deze test bleek dat alle schalen een score boven de 0.74 hadden, wat gezien kan worden als een relatief hoge betrouwbaarheidscoëfficiënt en dus duidt op een hoge betrouwbaarheid (zie tabel 3).

Tabel 3: Betrouwbaarheidscoëfficiënten 16personalitytest

Schaal	Betrouwbaarheidscoëfficiënt
Introverted vs. Extraverted	0.83
Observant vs. Intuitive	0.74
Thinking vs. Feeling	0.80
Judging vs. Prospecting	0.79
Assertive vs. Turbulent	0.78

Noot: Overgenomen uit Our Framework, door NERSIS Analytics Limited, 2013. (<https://www.16personalities.com/articles/our-theory>)

Als laatste is er door de organisatie een discriminante validiteitsanalyse uitgevoerd (NERSIS Analytics Limited, 2013). Tijdens deze analyse wordt gecontroleerd of de persoonlijkheidstest unieke eigenschappen meet die ook echt bedoeld zijn om te meten. Er wordt dus gekeken of er daadwerkelijk vijf verschillende schalen worden gemeten en er niet te veel overlap is tussen deze schalen. Het maximale geaccepteerde absolute getal voor deze coëfficiënt is vaak rond de 0.70-0.80. Wanneer dit getal hoger is, betekent het dat er genoeg overlap is tussen de schalen om ze ongeldig te maken. Alle absolute waarden van de coëfficiënten van de schalen van de 16personalitytest zijn ruim onder deze drempel met een hoogste coëfficiënt van 0.37 van de schaal 'Observant vs. Intuitive' en 'Judging vs. Prospecting'. Dit betekent dat alle vijf de schalen verschillend zijn van elkaar en de gegevens die verzameld worden geldig en betrouwbaar zijn (NERSIS Analytics Limited, 2013).

Al met al kan er geconcludeerd worden dat de persoonlijkheidstest is gebaseerd op vijf onafhankelijke en onderscheidende schalen die intern consistent zijn. Ook zullen mensen die de test opnieuw maken naar verwachting dezelfde vergelijkbare resultaten behalen op alle schalen. Dit alles maakt de test een betrouwbaar en valide meetinstrument voor het assessment.

Alhoewel de 16personalitytest de MBTI als uitgangspunt heeft en de MBTI erg populair is bij bedrijven, geeft Seegers (2018) aan dat deze test niet betrouwbaar, niet valide en overgesimplificeerd is (men is ofwel extravert, ofwel introvert). Uit onderzoek is bekend dat introversie versus extraversie geen tweedeling is, maar eerder een glijdende schaal die afhankelijk is van de omstandigheden (Seegers, 2018). Toch wordt de keuze gemaakt om de 16personalitytest in te zetten als meetinstrument. Door de aanpassingen die door het bedrijf zijn gemaakt blijkt dat de resultaten betrouwbaar en valide zijn. Daarentegen worden termen als introversie versus extraversie nog steeds in deze test gebruikt. Om toch tot een betrouwbaar resultaat te komen worden de factoren persoonlijkheid en kwaliteiten van de leerling ook door een tweede meetinstrument gemeten. De resultaten van deze twee meetinstrumenten zullen met elkaar vergeleken worden om tot de juiste conclusies te komen. Tevens geeft het Kaj Munk College aan reeds bekend te zijn met deze test, aangezien deze is geadviseerd tijdens een training voor decanen. Belangrijk is om ook aan de decanen uit te leggen dat de schalen van de test geen tweedeling is, dus dat de leerlingen niet specifiek introvert of extravert zijn.

Onderbouwing keuze meetinstrument

Uit de wensen van de middelbare school blijkt dat het decanaat een uitbreiding zoekt voor hun huidige studiekeuzetraject. Om die reden is er ook gekeken naar welke meetinstrumenten al bekend zijn bij het decanaat. Zoals eerder benoemd blijkt dat het decanaat bekend is met de 16personalitytest en dat deze test ook betrouwbaar en valide is. Aangezien het decanaat al reeds bekend is met deze persoonlijkheidstest, weten de decanen ook hoe ze deze test kunnen toepassen, interpreteren en hiermee feedback kunnen geven aan de leerling. Tevens wordt de 16personalitytest door meer bedrijven aangeraden zoals de universiteit van Leiden (z.d.). Bij andere persoonlijkheidstesten waar de middelbare school mee bekend is, zoals de persoonlijkheidstest van studiekeuze123, stond als resultaat een specifieke studierichting centraal die past bij de persoonlijkheid van de leerling zonder verdere toelichting van de persoonseigenschappen van de leerling. Daarentegen biedt de 16personalitytest wel een overzicht van de persoonseigenschappen van de leerling, zonder een sturend advies over een studie die hierbij zou passen. Daarbij geeft deze persoonlijkheidstest een overzicht van de kwaliteiten van de leerling. De 16personalitytest is de meest geschikte optie voor het assessment, omdat deze persoonlijkheidstest past bij het doel van het assessment om leerlingen meer inzicht te geven in zijn of haar persoonseigenschappen en kwaliteiten. Door middel van het inzetten van de 16personalitytest kunnen de volgende deelvragen beantwoord worden:

- *Wat zijn de sterke kanten van de leerling?*
- *Hoe ziet het persoonlijkheidsprofiel van de leerling eruit?*

360-graden feedback

Om de factoren persoonlijkheid en de kwaliteiten van de leerling te meten wordt de 360-graden methode ingezet. Bij 360-gradentechnieken wordt informatie verkregen van een bredere groep beoordelaars, die zich om de beoordeelde heen bevinden, zoals ouders, medeleerlingen en vrienden (Seegers, 2018). Deze methode geeft percepties weer van verschillende mensen die zich in de omgeving van de leerling bevinden, zoals percepties over de kwaliteiten en persoonlijkheid van de leerling. Daarnaast dient men zichzelf ook te beoordelen met hetzelfde feedbackformulier. De 360-gradenmethode heeft een voorspelde validiteit van .49, mits deze goed opgezet is met een goede vragenlijst. Een validiteit rond de .49 wordt als goed gezien (Seegers, 2018).

In het theoretisch kader staat weergegeven dat mensen moeite kunnen hebben met het benoemen van hun eigen kwaliteiten. Om die reden is het gunstig om de kwaliteiten van de leerling te achterhalen bij familie of vrienden. Voor dit assessment zullen drie mensen die dicht bij de leerling staan gevraagd worden om een 360-graden formulier in te vullen over de persoonlijkheid en kwaliteiten van de leerling. Het is hierbij van belang om feedback te ontvangen van mensen die verschillende niveaus van interactie hebben met de leerling. Doordat de beoordelaars andere bevindingen kunnen geven over de persoonlijkheid en kwaliteiten van de leerling dan andere meetinstrumenten, ontstaat er een breder en mogelijk ook betrouwbaarder beeld voor het assessment. Door het inzetten van een 360-graden feedbackmethode kunnen verborgen kwaliteiten van een leerling ontdekt worden die voor meer zelfkennis zorgen bij de leerlingen. Wanneer de feedbackformulieren zijn ingevuld door de naasten en de leerling zelf, worden deze verzameld en met elkaar vergeleken. Hieruit kunnen conclusies getrokken worden over de sterke kanten en persoonlijkheid van de leerling. Om te voorkomen dat de leerling beïnvloed wordt door de resultaten van de eerder beschreven persoonlijkheidstest tijdens het invullen van het feedbackformulier, zullen de feedbackformulieren in het begin van het assessment afgenomen worden. Dit zal ervoor zorgen dat de leerling meer vanuit zichzelf nadenkt over zijn of haar kwaliteiten en persoonlijkheidseigenschappen en mogelijk geen resultaten die uit een test kwamen overneemt in het feedbackformulier.

Er is gekozen om in het feedbackformulier open vragen te stellen om zo een breed beeld te krijgen van de leerling zijn of haar persoonlijkheidskenmerken en kwaliteiten. In het feedbackformulier wordt gevraagd naar de belangrijkste kwaliteiten van de leerling en op welke gebieden de leerling zich onderscheidt van anderen. Ook wordt er gevraagd naar de persoonlijkheidseigenschappen van de leerling, hoe de leerling communiceert met anderen tijdens het samenwerken of het oplossen van conflicten en hoe de leerling omgaat met veranderingen. Als laatst is ervoor gekozen om te vragen naar ontwikkelpunten van de leerling om een evenwichtig beeld te krijgen van de sterke en zwakke kanten van de leerling. Door stil te staan bij eventuele ontwikkelpunten kan er in kaart gebracht worden wat de leerling nodig zal hebben om beter te presteren in een bepaalde studierichting.

Onderbouwing keuze meetinstrument

Volgens de methode van Seegers (2018) dienen de deelvragen door twee verschillende meetinstrumenten onderzocht te worden. Zo is de keuze gemaakt om de factoren persoonlijkheid en kwaliteiten naast een persoonlijkheidstest ook door middel van een 360-graden feedbackformulier te onderzoeken. Het inzetten van de 360-graden feedbackmethode is een waardevolle toevoeging aan het assessment, omdat uit de theorie van Euwijk (2021) blijkt dat leerlingen moeite kunnen hebben met het benoemen van hun kwaliteiten en dat deze het best achterhaald kan worden bij familie of vrienden, zie theoretisch kader. Door deze keuze te maken sluit het assessment aan bij het theoretisch kader, wat voor een hogere betrouwbaarheid zal zorgen. Door middel van het inzetten van een 360-graden feedbackformulier kunnen de volgende deelvragen beantwoord worden:

- *Wat zijn de sterke kanten van de leerling?*
- *Hoe ziet het persoonlijkheidsprofiel van de leerling eruit?*

Analyseren testresultaten

Om de resultaten van het assessment te analyseren is er in de handleiding een stappenplan geschreven hoe de decaan dit zou kunnen uitvoeren. Voor het formuleren van een conclusie is er een Excel bestand ontwikkeld met opgestelde competentieprofielen voor de studierichtingen op hbo- en wo-niveau. Zo zijn de interessegebieden van het interessespel en de Interessevragenlijst-H gekoppeld aan de verschillende studierichtingen en staan er bij de studierichtingen beschreven welke kwaliteiten of persoonlijkheidstrekken gunstig zijn om te hebben. Deze persoonseigenschappen en kwaliteiten bij de studierichtingen zijn verkregen van Hogeschool Leiden (z.d.), Hogeschool van Amsterdam (z.d.) en Universiteit van Amsterdam (2023). In dit bestand kan er ook gefilterd worden op deze kwaliteiten, interesses en persoonlijkheidseigenschappen. Een decaan zou in het zoekfilter de meest prominente persoonlijkheidseigenschap of interesse kunnen selecteren waarna de desbetreffende studie richtingen tevoorschijn zullen komen. De studierichtingen met beschrijving zijn verkregen van Studiekeuze123 (z.d.). Daarbij beschikt het decanaat over twee bijlages met daarin alle studierichtingen en opleidingen met de bijhorende eisen voor havo en vwo leerlingen. In bijlage 4 is een voorbeeld van zo een bijlage weergegeven voor hbo opleidingen. Deze bijlages zijn uitgedraaid meegegeven en kan de decaan helpen bij het vormen van een advies.

Teruggavegesprek

Het teruggavegesprek is een belangrijk element van het assessment. Een teruggavegesprek biedt de mogelijkheid om feedback te geven aan de leerling over de resultaten van het assessment (Hogeschool Leiden, persoonlijke communicatie, 2020). Tijdens het teruggavegesprek zal de decaan de resultaten van het assessment bespreken met de leerling en uitleggen wat deze resultaten betekenen voor zijn of haar studiekeuze. Het doel van een teruggavegesprek is om de leerling te helpen begrijpen welke studies het beste bij hem of haar passen. De interesses, persoonlijkheid, motivatie en sterke kanten van de leerlingen worden besproken en afgestemd op de studierichtingen die het beste bij de leerling passen. Tevens zal tijdens het gesprek stilgestaan worden bij eventuele ontwikkelpunten van de leerling en hoe deze verbeterd kunnen worden om beter te presteren in de geadviseerde studierichting.

Na het teruggavegesprek zal de leerling het opgestelde rapport ontvangen, waarin de besproken resultaten van het assessment zijn opgenomen. Dit rapport zal de leerling kunnen gebruiken om een weloverwogen studiekeuze te maken. In de handleiding voor decanen wordt weergegeven hoe de structuur van een teruggavegesprek eruit ziet en welke handelingen hierbij van belang zijn.

7. Kwaliteit assessment

Om de kwaliteit van het assessment te waarborgen is er per meetinstrument naar de betrouwbaarheid en validiteit gekeken. De validiteit en betrouwbaarheid van het STARR-interview en de 360-graden methode is verkregen van Seegers (2018) en staat beschreven in de verantwoording van het assessment (Hoofdstuk 6). De vragen voor het STARR-gesprek zijn overgenomen uit Seegers (2018) en de vragen voor het 360-graden feedbackformulier zijn zelf ontwikkeld. Aangezien deze vragen zelf ontworpen zijn, kan de betrouwbaarheid en validiteit in twijfel gebracht worden. Om deze reden is de keuze gemaakt om feedback te vragen bij medestudenten over het feedbackformulier en is tijdens de pilotafname ook gevraagd naar de mening van de leerling. Deze feedback is verwerkt in het ontworpen formulier. Voor de persoonlijkheidstest van NERSIS Analytics Limited (2013) is door de organisatie zelf een gehele betrouwbaarheids- en validiteitsanalyse uitgevoerd, waaruit blijkt dat deze persoonlijkheidstest een hoge betrouwbaarheid en validiteit heeft. Om die reden kan gesteld worden dat het inzetten van de persoonlijkheidstest van NERSIS Analytics Limited (2013) zorgt voor het verhogen van de kwaliteit van het assessment. Daarbij is voor de interessevragenlijst-H een betrouwbaarheids- en validiteitsanalyse uitgevoerd door Ixly (z.d.). Ook hieruit blijkt dat de interestetest een hoge betrouwbaarheid en validiteit heeft. Uitgebreide beschrijvingen van de validiteit en betrouwbaarheid van de meetinstrumenten zijn te vinden in Hoofdstuk 6, de verantwoording van het assessment. Al met al zijn er gedurende het gehele proces weloverwogen keuzes gemaakt om het assessment zo betrouwbaar en valide mogelijk te maken. Daarbij is voor het theoretisch kader gebruik gemaakt van betrouwbare wetenschappelijke bronnen, verkregen uit verschillende databanken. Door het inzetten van deze wetenschappelijke bronnen wordt de betrouwbaarheid van het assessment gewaarborgd.

Het Kaj Munk College kan ervoor kiezen om de interessevragenlijst-H te vervangen voor het gratis interessespel. Wanneer dit wordt gedaan brengt het gehele assessment geen kosten met zich mee. Het risico hierbij is dat deze gratis meetinstrumenten niet dezelfde hoge mate van validiteit en betrouwbaarheid hebben als bijvoorbeeld de betaalde testen van Ixly (z.d.). Hierdoor kan het assessment mogelijk minder betrouwbaar en nauwkeurig zijn. Daarbij kan ook het risico spelen dat gratis meetinstrumenten als een STARR-interview of interessespel leiden tot misinterpretaties en onjuiste conclusies over de geschikte studierichting van een leerling. Om toch te zorgen voor een hoog kwaliteit is de assessmentmethode van Seegers (2018) aangehouden die stelt dat de factoren die samenhangen met studiekeuze met minimaal twee meetinstrumenten onderzocht moeten worden. Doordat alle deelvragen twee keer worden gemeten kunnen de resultaten met elkaar worden vergeleken. Wanneer er overeenkomsten zijn tussen deze resultaten kan gesteld worden dat de meting betrouwbaar is. In tabel 4 staat een overzicht weergegeven van de deelvragen en welke meetinstrumenten antwoord geven op deze deelvragen. Onderbouwing van de keuze van deze meetinstrumenten staan weergegeven bij de verantwoording van het assessment.

Tabel 4: Kwaliteitswaarborging assessment

	360 graden feedback	Interessete st	Persoonlijkheids test	STARR-gesprek
Wat zijn de sterke kanten van de leerling?	✓		✓	
Hoe ziet het persoonlijkheidsprofiel van de leerling eruit?	✓		✓	
Wat zijn de interesses van de leerling?		✓		✓

Wat motiveert de leerling?

	✓		✓
--	---	--	---

Ook door het gebruik van verschillende methoden, zoals vragenlijsten, interviews en feedbackformulieren, kan er een uitgebreid en betrouwbaar beeld verkregen worden over de leerling om zo tot een advies te komen.

Als laatst is er om te zorgen dat de beoordeling van het assessment betrouwbaar en objectief is, aandacht besteed aan het trainen van de decaan om overweg te kunnen met de handleiding voor het assessment. De decaan is meegenomen in het ontwikkelproces van de handleiding zodat deze gebruiksvriendelijk is. Doordat de decaan de nodige steun heeft kunnen ontvangen is de decaan in staat om met de handleiding leerlingen op een meer betrouwbare en valide wijze te begeleiden in hun studiekeuzeprocess.

8. Evaluatie assessment

In dit hoofdstuk wordt de evaluatie op de inhoud van het assessment en het proces van de assessmentontwikkeling beschreven. Daarbij is ook de feedback van de leerling en decaan opgenomen in dit hoofdstuk.

8.1 Inhoud van het assessment

Om de inhoud van het assessment te bepalen is er gebruik gemaakt van verschillende bronnen, zoals literatuuronderzoek en feedback van de opdrachtgever en collega-studenten. De inhoud van het assessment bestaat uit gevarieerde meetinstrumenten die elk twee factoren meten die samenhangen met studiekeuze. Een wens van de middelbare school was om het assessment weinig tot geen geld te laten kosten. Alhoewel dit mogelijk was, kan het gebruik van gratis meetinstrumenten de betrouwbaarheid en validiteit van het assessment in twijfel brengen. Aangezien er volgend jaar een nieuwe rector aanwezig is, is er wel de mogelijkheid om dan te investeren in een betaald meetinstrument. Om die reden is er ruimte gemaakt in het assessment om een test van Ixly in te zetten. Hiervoor is de Interessevragenlijst-H gekozen die geen bevoegdheid eisen nodig heeft en laag in kosten is. Dit alles maakt de Interessevragenlijst-H de meest geschikte test van Ixly voor het decanaat van het Kaj Munk College. Ondanks de beperking in kosten zijn er gedurende het gehele proces weloverwogen keuzes gemaakt om te streven naar een hoge validiteit en betrouwbaarheid.

Na de pilotafname gaf de leerling aan dat hij zich erg kon herkennen in de uitslag van de persoonlijkheidstest en de resultaten van de feedbackformulieren (Leerling J., persoonlijke communicatie, 24 mei 2023). De vragen op de 360-graden feedbackformulieren waren helder voor de leerling en vond dit ook sterke vragen. Hieruit kan geconcludeerd worden de opgestelde vragen voor het feedbackformulier zorgde voor een hoge respondentvaliditeit. Doormiddel van het antwoorden van de opgestelde vragen in het feedbackformulier kwam er een duidelijk beeld van de persoonlijkheid en kwaliteiten van de leerling. Daarentegen waren de 360-graden feedbackformulieren niet door iedereen uitgebreid ingevuld. In de beschrijving van het formulier staat beschreven dat er van de mensen wordt gevraagd om voorbeelden te gebruiken, maar dit is niet door iedereen gedaan. Om die reden is er nagedacht welke aanpassingen gemaakt dienen te worden om te zorgen dat de feedbackformulieren uitgebreider ingevuld zullen worden. Deze aanpassingen zijn beschreven in paragraaf 8.3.

Om de betrouwbaarheid van het interessespel te toetsen, werden de resultaten van dit spel vergeleken met de resultaten van de Interessevragenlijst-H. Hieruit bleek dat de interessegebieden die de leerling plaatste op de stapel 'heel interessant' bij het interessespel, ook de interessegebieden waren waar de leerling bovengemiddeld of hoger op scoorde bij de Interessevragenlijst-H. Daarentegen was er wel één interessegebied die de leerling op de stapel 'misschien interessant' legde, maar wel ruim boven gemiddeld op scoorde bij de Interessevragenlijst-H. Doordat er tijdens het interessespel wel wordt gevraagd naar toelichtingen bleek dat de leerling dit interessegebied op misschien had neergelegd, omdat hij verwacht dat een studie in deze richting hem veel stress zou opleveren. Op deze manier komt er wel waardevolle informatie uit het interessespel, waarom een leerling iets wel of niet interessant vindt. Tijdens het spel werd ook van de leerling gevraagd om de kaarten op de stapel 'heel interessant' te sorteren van meest interessant naar minst interessant. Ook hierbij waren een paar verschillen te vinden in de volgorde van meest interessant naar minst interessant binnen de stapel 'heel interessant' en op welk interessegebied de leerling het hoogst scoorde op de Interessevragenlijst-H. Zo geeft de Leerling aan het interessegebied Biologisch het meest interessant te vinden tijdens het spel, terwijl de leerling het hoogst scoorde op Geologie bij de Interessevragenlijst-H. Het interessespel heeft waardevolle informatie opgeleverd door in gesprek te gaan over de

verschillende interessegebieden en zorgt voor meer persoonlijk contact met de decaan. Al met al heeft het interessespel een positieve ervaring opgeleverd voor de decaan en de leerling. Daarbij gaf de leerling aan dat hij het interessespel leuker en leerzamer vond dan de Interessevragenlijst-H. Dit komt doordat de leerling tijdens het spel de mogelijkheid had om toelichtingen te geven en werd gemotiveerd om na te denken waarom iets interessant voor hem was (Leerling J., persoonlijke communicatie, 24 mei 2023). Daarentegen is de Interessevragenlijst-H betrouwbaarder en gaf een paar andere resultaten. Wanneer deze test niet uitgevoerd was geweest had dit mogelijk geleid tot een ander advies. Zo zou zonder de vragenlijst minder aandacht besteed zijn bij het gebied Geologie en Diergeneeskunde in het advies.

Tevens gaf de leerling aan dat alle meetinstrumenten een waardevolle bijdrage leverde en geen test of oefening overbodig was (Leerling J., persoonlijke communicatie, 24 mei 2023). Ook duurde de tests en oefeningen niet te lang, wat hij erg fijn vond.

8.2 Proces van de assessmentontwikkeling

Tijdens het ontwikkelen van het assessment is er veel overlegd met de decaan en collega-studenten. Dit is gedaan om de kwaliteit en werkbaarheid van het assessment te verhogen. Door middel van het opstellen van een theoretisch kader konden er snel meetinstrumenten gekozen worden die de factoren meten die volgens de theorie samenhangen met studiekeuze. Ook is er tijdens het gehele proces rekening gehouden met de betrouwbaarheid en validiteit van het assessment. Voordat het assessment en de handleiding getoetst werden door de decaan is de keuze gemaakt om de handleiding eerst door diverse personen te laten lezen om feedback te ontvangen. Het doel was hierbij om mensen uit te zoeken die niet in dienst zijn in het onderwijs en dus weinig tot geen kennis zouden hebben over het begeleiden van leerlingen tijdens studiekeuze. Op deze manier kon er getest worden of de handleiding door iedereen uitgevoerd zou kunnen worden, ongeacht de vooropleiding. Door dit te testen is er waardevolle feedback gekomen die vervolgens is opgenomen in de handleiding. Exacte aanpassingen na deze feedbackronde staan in paragraaf 8.3 weergegeven. Ondanks dat het ontwikkelen van het assessment goed verliep, zijn er een aantal verbeterpunten die overwogen kunnen worden. Zo zou het nuttig zijn om meerdere pilotafnames uit te voeren tijdens het ontwikkelen van het assessment en zo meer input van leerlingen te krijgen, zodat het assessment beter op de behoeften van de leerlingen aansluit. Door de drukke periode van de decanen en leerlingen was het moeilijk om gelegenheden te vinden waarbij het assessment doorlopen kon worden. Hierdoor is er één pilotafname uitgevoerd. Na het uitvoeren van de pilotafname is de handleiding aangepast en is daarmee de pilotfase afgerond. Na het aanpassen van de handleiding is deze nu te gebruiken bij het decanaat. Er wordt voorgesteld in de aanbeveling om het assessment periodiek te evalueren zodat het assessment blijft aansluiten bij de behoeften van de leerlingen. Op deze manier wordt er gewaarborgd dat de handleiding up-to-date blijft.

Het decanaat van het Kaj Munk College bestaat uit twee decanen. Om de gebruiksacceptatie te verhogen was het doel om beide decanen mee te nemen in het ontwikkelproces. Echter, was het door de drukke periode lastig om een afspraak te maken met de decanen. Om deze reden is de keuze gemaakt om één decaan te kiezen die uitgebreid wordt meegenomen in het ontwikkelproces en die wordt getraind om het assessment zelf te kunnen uitvoeren. Deze decaan dient dan nog wel deze informatie over te brengen aan de andere decaan. In een ideale situatie zouden beide decanen meegenomen worden in het ontwikkelproces en zouden ze beide een pilotafname kunnen afnemen onder begeleiding van de assessmentontwikkelaar.

Voor het uitvoeren van de pilotafname was het eerste idee om de decaan zelf het assessment te laten uitvoeren met de leerling door middel van het volgen van de ontwikkelde handleiding. Hierbij zou de assessmentontwikkelaar ook aanwezig zijn om de

decaan te observeren en ondersteunen. Op deze manier zou getoetst kunnen worden of de decaan overweg kan met de handleiding. Uit te behoefte van de decaan bleek echter dat ze graag zou willen meekijken hoe de assessmentontwikkelaar het assessment zelf zou uitvoeren met de leerling. Om toch de werkzaamheid van de handleiding te testen en rekening te houden met de behoefte van de decaan, is de keuze gemaakt dat de decaan zelf één activiteit doorloopt met de leerling, waarbij de assessmentontwikkelaar zal observeren. De andere activiteiten zijn door de assessmentontwikkelaar gevoerd met de leerling waarbij de decaan aan het observeren was. Dit had als positief resultaat dat de decaan kon leren door te observeren en kon leren door uit te proberen. Na de pilotafname is er feedback ontvangen en verwerkt. Er zijn verschillende aanpassingen gedaan om tot een werkend assessment te komen. Deze aanpassingen staan beschreven in de volgende paragraaf.

8.3 Aanpassingen

De eerste feedbackronde/evaluatieronde vond plaats nadat de handleiding werd gelezen door personen die geen baan in het onderwijs hebben. Uit deze feedback bleek dat de stappen erg helder beschreven waren, maar het niet duidelijk was hoe er vanuit de resultaten een advies geformuleerd kon worden. Ook was het niet helemaal duidelijk wat het assessmentrapport inhield en hoe deze opbouw eruit zou zien. Om dit probleem te voorkomen bij de decanen is er een aanpassing gemaakt door een kopje 'Analyseren van resultaten' toe te voegen aan de handleiding en is er een stuk geschreven over de opbouw van het assessmentrapport. Na deze aanpassingen zijn de producten naar het decanaat verstuurd. Wanneer de decaan deze had doorgelezen is er een afspraak gemaakt om deze bestanden mondeling te bespreken en een pilotafname in te plannen. Tijdens dit gesprek is de feedback en aanpassingen in gedachte gehouden en gevraagd aan de decaan of zij genoeg kennis had met de handleiding om tot een advies te komen voor de leerling. Hierbij gaf de decaan aan dit te kunnen en ook een overzicht te hebben van alle studierichtingen en opleidingen op hbo- en wo-niveau. Dit overzicht is na dit gesprek opgenomen in het verantwoordingsdocument en benoemd in de handleiding.

Na het voeren van het intakegesprek tijdens de pilotafname gaf de decaan aan dat ze een vraag mistte over de ervaring van de leerling over de eerder georganiseerde activiteiten van het Kaj Munk College, zoals de informatieavonden (SKIA) en het speeddaten. Deze vraag had waardevolle informatie kunnen opleveren tijdens het gesprek. Om meer inzicht te krijgen in wat deze activiteiten de leerling hebben opgeleverd, is er nu een extra vraag toegevoegd in de vragenlijst voor het intakegesprek: *"Hoe heb je de informatieavonden (SKIA) en het speeddaten ervaren? Tot welke nieuwe inzichten ben je gekomen?"*

Om te zorgen dat de 360-graden feedbackformulieren uitgebreider worden ingevuld is er in het formulier bij het antwoordvak een extra vervolgvraag toegevoegd, zoals: *"Beschrijf een voorbeeld waar dit tot uiting kwam"* of *"Beschrijf een voorbeeld waar deze eigenschappen te zien waren"*. Door naast de beschrijving ook in het antwoordvak te vragen naar voorbeelden, wordt er verwacht dat de formulieren uitgebreider ingevuld zullen worden. Deze aanpassing dient nog wel getest te worden in de praktijk.

Nadat alle testresultaten verkregen waren, kon de decaan al snel passende adviezen formuleren. Voor het analyseren van de resultaten was er een Excel bestand ontwikkeld met alle studierichtingen en welke interesses en persoonlijkheidseigenschappen daarbij horen. Echter, bleek dat de decaan veel kennis had over alle studies en dus het Excel bestand niet nodig had om passende studies te adviseren voor de leerling. Wel wordt de keuze gemaakt om het bestand toch te bewaren voor extra houvast tijdens het formuleren van een advies.

8.4 Eindreflectie

Al met al is door het uitvoeren van een pilotafname gebleken dat het assessment het doel heeft kunnen behalen dat de decanen op het Kaj Munk College op een meer betrouwbare en valide wijze leerlingen kunnen begeleiden bij hun studiekeuze. Daarentegen zouden meerdere pilotafnames gunstiger zijn om te zien wat het assessment meerdere leerlingen oplevert. Het zal per type leerling en type hulpvraag verschillen in hoeverre mogelijke aanpassingen gemaakt zullen worden in de handleiding. Zoals beschreven in de inleiding bestaat het huidige traject van Kaj Munk uit open interviews en kan de leerling op Magister een paar studiekeuzetesten maken (kosteloos). Door het inzetten van het ontwikkelde assessment beschikt het Kaj Munk College over een wetenschappelijk onderbouwd assessment, die beschikt over meetinstrumenten met een hoge betrouwbaarheid en validiteit. Hoewel het decanaat nu beschikt over een betrouwbaar en wetenschappelijk onderbouwd hulpmiddel, is er nog niet bekend of het assessment andere resultaten zou opleveren dan het huidige traject van Kaj Munk. Voor verder onderzoek zal het dus relevant zijn om te meten of het huidige traject van het decanaat andere resultaten oplevert dan het ontwikkelde assessment. Deze voorstellen staan weergegeven in de aanbeveling, Hoofdstuk 9. Het decanaat geeft daarbij aan dat het assessment een waardevolle aanvulling is op het huidige traject. Vooral het interessespel zal veel ingezet worden en het feedbackformulier werd als erg nuttig ervaren. De decaan geeft aan dat de leerling door de pilotafname echt een stap verder is gekomen en dat het assessment dus een positief resultaat oplevert (Sasja de Vos, persoonlijke communicatie, 24 mei 2023). Ook de leerling heeft het assessment als positief ervaren en is volgens hem ook een stap verder gekomen. Hij vond het een leerzame ervaring en zou het assessment ook aanbevelen aan medeleerlingen (Leerling J., persoonlijke communicatie, 24 mei 2023).

9. Aanbeveling

Het ontworpen assessment voor het decanaat van het Kaj Munk College kan leerlingen helpen bij het maken van een weloverwogen studiekeuze. Het assessment biedt een gestructureerde en wetenschappelijk onderbouwde aanpak om leerlingen te begeleiden in hun studiekeuze en ze meer zelfinzicht te geven. De stapsgewijze instructies in de handleiding maakt het gemakkelijk om het assessment af te nemen. Het assessment kan ingezet worden bij leerlingen die moeite hebben met het maken van een studiekeuze. Daarbij helpt het assessment de decanen om op een betrouwbare en valide wijze leerlingen te begeleiden in hun studiekeuze.

Het assessment bestaat uit een intakegesprek, vier meetinstrumenten en een teruggavegesprek. De vier meetinstrumenten zullen de persoonlijkheid, interesses, motivatie en sterke kanten van de leerling helpen identificeren om zo tot een juiste studiekeuze te komen. De vier meetinstrumenten zijn: een persoonlijkheidstest, een gestructureerd STARR-interview, het 360-graden feedbackformulier en een interesseset of het interessespel. Het assessment biedt nuttige resultaten die de decanen kunnen gebruiken om persoonlijke gesprekken te voeren met leerlingen. Op deze manier kan het decanaat op maat gemaakte adviezen geven aan de leerling over de studierichtingen die bij hen passen. Echter, is het assessment slechts een hulpmiddel en is niet de enige factor bij de beslissing van een leerling om een bepaalde studierichting te kiezen. Het assessment kan gezien worden als een waardevolle aanvulling op het huidige traject om op een meer betrouwbare en valide wijze te werk te gaan. Het assessment draagt bij aan een betere kwaliteit van studiekeuze-adviezen voor het Kaj Munk College. In de handleiding staan instructies om het assessment af te nemen en om de resultaten te interpreteren. Voor het uitvoeren van het assessment zijn geen opleidingseisen verbonden en kan door decanen uitgevoerd worden. Er wordt aanbevolen om het assessment periodiek te evalueren en te updaten om te zorgen dat deze blijft aansluiten bij de veranderende behoeften van leerlingen. Als laatst zal het ook relevant zijn voor verder onderzoek om te meten of het huidige traject van het decanaat andere resultaten oplevert dat het ontwikkelde assessment.

10. Literatuurlijst

- Alblas, G., & Wijsman, E. (2018). *Gedrag in organisaties*. Noordhoff Uitgevers.
- Bedaux, M. (2020, 24 juni). Keuzestress! Weet jij al welke master je gaat doen? - Universiteit Leiden. Universiteit Leiden. Geraadpleegd op 5 april 2022, van <https://www.student.universiteitleiden.nl/nieuws/2020/06/heb-jij-al-een-master-gekozen?cf=rechtsgeleerdheid>
- Braeckman, K. (2017). *VERDER MET ANGST: EFFECT VAN ACCEPTANCE AND COMMITMENT THERAPY BIJ STUDENTEN EN DE ROL VAN PSYCHOLOGISCHE FLEXIBILITEIT*. (Master's thesis). Universiteit Gent
- Boniwell, I. (2012). *Positive Psychology In A Nutshell: The Science Of Happiness: The Science of Happiness*. McGraw-Hill Education (UK).
- Cabus, S., & Molin, F. (2018). Het verlagen van faalangst in fysica lessen. Een experiment met technologie in de klas. *Impuls voor Onderwijsbegeleiding*, 49(1), 1-10.
- De Vries, N., & Huizinga, M. (2021). *Loopbaanoriëntatie en -begeleiding: Praktijkvoorbeelden binnen het OPeRA-netwerk geanalyseerd*. <https://opera-educatie.nl/wp-content/uploads/Onderzoeksrapport-LOB-praktijkvoorbeelden-binnen-OPeRA.pdf>
- Euwijk, A. (2021, 23 augustus). *Kwaliteiten, talenten, competenties en vaardigheden. Ken jij de verschillen?* Use Your Talents. Geraadpleegd op 6 maart 2023, van <https://www.useyourtalents.nl/talentontwikkeling/kwaliteiten-talenten-competenties-en-vaardigheden/>
- Feldman, R. S. (2016). *Ontwikkelingspsychologie* (7de editie). Amsterdam, Nederland: Pearson Benelux B.V.
- Gerrickens, P. (z.d.). *Ontwikkel je kwaliteiten - Kwaliteitenspel*. https://www.kwaliteitenspel.nl/nl/kaartspellen/nederlandstalig/product/10-kwaliteitenspel/category_pathway-15
- Hogeschool Leiden. (z.d.). *Vind je studie*. Geraadpleegd op 19 mei 2023, van <https://www.hsleiden.nl/opleidingen>
- Hogeschool van Amsterdam. (z.d.). *Alle opleidingen van de HvA*. Geraadpleegd op 19 mei 2023, van <https://www.hva.nl/opleidingen>
- Ixly. (z.d.). *Handleiding Interessevragenlijst-H*. Geraadpleegd op 5 april 2023, van <https://www.ixly.com/nl/handleiding-interessevragenlijst-h>

- Ixly. (z.d.). *Tests | Interesse H*. Geraadpleegd op 5 april 2023, van <https://www.ixly.com/nl/tests-interesse-h#:~:text=Interesse%20H%20helpt%20bij%20het,%2C%20voor%20beroepskeuze%20en%20loopbaanadvies>.
- Kaj Munk College. (2023, 11 januari). *Onze school*. Kaj Munk. Geraadpleegd op 17 februari 2023, van <https://www.kajmunk.nl/onze-school/>
- Kemper, P., van Hoof, J., Visser, M., & De Jong, M. (2007). Studiekeuze in kaart gebracht. Gedragsdeterminanten van scholieren bij het kiezen van een vervolgopleiding. *Tijdschrift voor hoger onderwijs*, 25(4), 270-279.
- Kuipers, M. (2013). *Leren (kiezen) vanuit persoonlijke interesses* (Master's thesis). Universiteit Utrecht
- Kunnen, E. S. (2011). Studiekeuze en studiekeuzebegeleiding vanuit een ontwikkelingspsychologisch gezichtspunt. Kluwer
- Lobeau, P. (2019) DE ROL VAN OUDERS BIJ HET STUDIEKEUZEPROCES VAN STUDENTEN VOOR HOGER ONDERWIJS. (Master's thesis). Universiteit Gent
- Nederlands Instituut van Psychologen. (2015). Beroepscode voor psychologen 2015. Boom uitgevers Amsterdam.
- NERIS Analytics Limited. (2013, 17 oktober). Our Framework. Geraadpleegd op 5 april 2023, van <https://www.16personalities.com/articles/our-theory>
- Osinga, A. (2008). *De CWI Competentietest als studiekeuze begeleidingsinstrument* (Bachelor's thesis) University of Twente.
- Seegers, J. (2018). Assessment centers: talenten van vandaag voor organisaties van morgen. Vakmedianet
- Studiekeuze123. (z.d.). *Welke studierichtingen zijn er?* Geraadpleegd op 19 mei 2023, van <https://www.studiekeuze123.nl/wat-ga-jij-kiezen/artikel/welke-studierichtingen-zijn-er>
- Universiteit Leiden. (z.d.). Studiekeuzetests en tips. Geraadpleegd op 4 april 2023, van <https://www.universiteitleiden.nl/onderwijs/bachelors/studiekeuze/hoe-maak-je-een-studiekeuze/studiekeuzetests-en-tips>

Universiteit van Amsterdam. (2023, 25 april). Alle bacheloropleidingen. Geraadpleegd op 19 mei 2023, van <https://www.uva.nl/onderwijs/bachelor/bacheloropleidingen/bacheloropleidingen.html>

Van den Broeck, A., Vansteenkiste, M., De Witte, H., Lens, W., & Andriessen, M. (2009). De Zelf-Determinatie Theorie: kwalitatief goed motiveren op de werkvloer. *Gedrag & Organisatie*, 22(4).

Van Klaarbergen, M. G, (2015) Literatuurstudie naar de oorzaken van faalangst bij jongeren. (Bachelor's thesis) Universiteit van Amsterdam.

Visser, C. (2014). Interesses als drijvende krachten achter ontwikkeling. *Opleiding & Ontwikkeling*, 27(2), 18-22.

Zimbardo, P. G., Johnson, R. L., & McCann, V. (2017). *Psychologie: een inleiding*. Pearson Education.

Bijlage 1: Kaartjes zelfontworpen interessespel

Heel interessant	Misschien/een beet je interessant
Niet interessant	Taal en cultuur <i>De interesse in taal en cultuur in het algemeen en/of een specifiek taal en cultuur</i>
Communicatie <i>De interesse in de communicatie tussen mensen. Dit kan de communicatie zijn tussen organisaties, binnen een organisatie en/of communicatie met klanten.</i>	Geschiedenis <i>Het bestuderen van het verleden. De kennis over het verleden wordt gebruikt om hedendaagse gebeurtenissen uit te kunnen leggen en te begrijpen.</i>
Artistiek <i>De interesse in kunst. Je bent geïnteresseerd in musea of tentoonstellingen, bronnen over kunst en het maken van beeldende kunst.</i>	Muzikaal <i>Je bent muzikaal geïnteresseerd. Het gaat binnen dit interessegebied om interesse in muziek, musiceren en componeren</i>

Theologie

De interesse in religieuze en/of filosofische vraagstukken. Je vindt nadenken over de fundamentele aard van kennis, realiteit en bestaan interessant.

Bouwkunde

Het ontwerpen van constructies en bouwwerken. Je vind het interessant om na te denken over de manier waarop gebouwen, infrastructuur of mechaniek gebouwd wordt.

Geologie

De interesse in aardkunde of aardwetenschappen. Interesses rondom de samenstelling van de aardbodem, zoals mineralen, gesteenten en water.

Informatica

De interesse in computers en data. Je hebt hierbij interesse in onder meer programmeren, systeemontwikkeling en/of databaseer.

Exacte vakken

Scheikunde, wiskunde en natuurkunde. Het doen van meetbare experimenten en berekeningen, en het in modellen zetten van natuurkundige fenomenen.

Techniek

De interesse in machines en technische constructies verstaan. Je vindt het interessant om te weten hoe machines werken en hoe deze in elkaar zitten.

Agrarisch

Het werken in de landbouw en veeteelt. Je hebt interesse in de sector die zorgt voor grondstoffen en voedsel.

Biologisch

De interesse in de natuur. Je hebt interesse in levende organismes, zoals planten, dieren, schimmels, algen of bacteriën.

Recht

De interesse in wetten en regels. Dit kan zijn in een rechtbank, waar wordt besloten of mensen of bedrijven de wet hebben geschonden.

Sport

Het uitvoeren, begeleiden en managen van sport en andere bewegingsactiviteiten.

Sociaal

Sociale diensten verlenen aan mensen of groepen mensen. Hierbij kan het gaan om hulpverlening of verzorging. Je vindt het interessant om mensen te helpen

Gezondheidszorg dieren

Interesse in de behandeling of verzorging van (zieke) dieren

Gezondheidszorg

Het verbeteren van de gezondheid van mensen. Je vindt het menselijk lichaam interessant en bent geïnteresseerd in het ontstaan en de behandeling van ziektes.

Onderwijs

Het overbrengen van kennis en vaardigheden aan anderen alsmede het bedenken van de beste manieren om dit te doen.

Financieel economisch

Economie en financiële aspecten van de maatschappij. Je vindt het interessant om te werken met financiën en de ontwikkelingen binnen de economie te volgen.

Management en beleid

Het leidinggeven aan anderen en het besturen van een (deel van het) bedrijf of organisatie. Interesse in het bepalen van beleid binnen een organisatie en het aansturen van medewerkers.

Maatschappelijk politiek

Het functioneren en verbeteren van onze maatschappij. Geïnteresseerd in de politiek en vindt het interessant om na te denken over maatschappelijke problemen en een bijdrage leveren aan deze problemen oplossen.

Commercieel

De verkoop van producten en diensten. Dit kan zijn via het bedenken van een marketingstrategie, maar ook door direct contact met klanten.

Veiligheid

De beveiliging van mensen, gebouwen en goederen. Dit kan gaan om technische beveiliging, maar het kan ook zijn dat je mensen controleert en begeleidt.

Toerisme

Mensen informeren en begeleiden vóór en tijdens hun reis. Geïnteresseerd in waarom mensen kiezen voor een bepaalde bestemming en welke gevolgen dat heeft voor de lokale bevolking en economie.

Bijlage 2: 360-graden feedback formulier**Feedbackformulier**

Naam leerling :

Klas: :

Bedankt dat je de tijd neemt om deze vragenlijst in te vullen. Dit feedbackproces is bedoeld om inzicht te krijgen in de persoonlijkheid en de kwaliteiten van [naam leerling] om zo tot een juist studieadvies te komen. We vragen je vriendelijk om zo eerlijk mogelijk te zijn en voorbeelden te gebruiken bij het beantwoorden van de vragen.

Wat zijn volgens jou de belangrijkste kwaliteiten van [naam leerling]? Op welke gebieden onderscheidt hij of zij zich volgens jou van anderen?

Antwoord:

Beschrijf een voorbeeld waar dit tot uiting kwam:

Hoe zou je de persoonlijkheid van [naam leerling] omschrijven? Welke eigenschappen vallen je op in het gedrag van [naam leerling]?

Antwoord:

Beschrijf een voorbeeld waar deze eigenschappen te zien waren:

Hoe communiceert [naam leerling] met anderen? Is [naam leerling] in staat om goed samen te werken en problemen/conflicten op te lossen?

Antwoord:

Beschrijf een voorbeeldsituatie:

Hoe gaat [naam leerling] om met veranderingen? Is [naam leerling] in staat om zich aan te passen aan een nieuwe situatie?

Antwoord:

Beschrijf een voorbeeldsituatie:

Welke eigenschappen van [naam leerling] zouden in de toekomst nog verder ontwikkeld kunnen worden die zullen bijdragen aan zijn/haar persoonlijke ontwikkeling?

Antwoord:

Beschrijf een voorbeeld waar dit tot uiting kwam:

Gelieve het formulier voor [datum] terug te sturen.

Het formulier kan teruggestuurd worden naar:

Email:

Bijlage 3: Definities Interesse-H

Definities Interesse H

Alfa richtingen	Onder de alfa richtingen vallen de interessegebieden die gaan over het bestuderen van producten van menselijk handelen.
Taal en cultuur	De interesse in de cultuur van volken en stammen. De cultuur omvat de levensvisie en levenswijze. Ook taal maakt deel uit van een cultuur. Bij dit interessegebied gaat het om uw interesse in taal en cultuur in het algemeen en/of een specifiek taal en cultuur. Voorbeelden van opleidingen zijn 'Leraar Nederlands' en 'Culturele antropologie'. Voorbeeld van een activiteit/onderwerp uit de vragenlijst: Meer weten van de cultuur van een land of streek.
Communicatie	Dit interessegebied gaat om uw interesse in de communicatie tussen mensen. Dit kan de communicatie zijn tussen organisaties, binnen een organisatie en/of communicatie met klanten. Om de communicatie te ondersteunen moet onderzocht worden wat de boodschap is, wie de doelgroep is en hoe het beste de boodschap aan de doelgroep kan worden overgebracht. Voorbeelden van opleidingen zijn 'Communicatie' en 'Communicatie- en informatiewetenschappen'. Voorbeeld van een activiteit/onderwerp uit de vragenlijst: Communicatietraining geven.
Geschiedenis	Het bestuderen van het verleden. De kennis over het verleden wordt gebruikt om hedendaagse gebeurtenissen uit te kunnen leggen en te begrijpen. Voorbeelden van opleidingen zijn 'Leraar Geschiedenis' en '(Kunst)Geschiedenis'. Voorbeeld van een activiteit/onderwerp uit de vragenlijst: Het schoolvak geschiedenis.
Artistiek	Dit betreft interesse in kunst. U bent geïnteresseerd in musea of tentoonstellingen, bronnen over kunst en het maken van beeldende kunst. Voorbeelden van opleidingen zijn 'Kunstacademie' en 'Kunstgeschiedenis'. Voorbeeld van een activiteit/onderwerp uit de vragenlijst: Een museum of kunstgalerie bezoeken.
Muzikaal	U bent muzikaal geïnteresseerd. Het gaat binnen dit interessegebied om interesse in muziek, musiceren en componeren. Voorbeelden van opleidingen zijn 'Muziek' en 'Conservatorium'. Voorbeeld van een activiteit/onderwerp uit de vragenlijst: Musiceren.
Theologie en wijsbegeerte	De interesse in religieuze en/of filosofische vraagstukken. U vindt nadenken over de fundamentele aard van kennis, realiteit en bestaan interessant. U heeft interesse in het bestuderen van religieuze stukken en nadenken over religieuze opvattingen.

	Voorbeelden van opleidingen zijn 'Leraar Levensbeschouwing' en 'Wijsbegeerte'. Voorbeeld van een activiteit/onderwerp uit de vragenlijst: De werken van beroemde filosofen lezen.
Bèta richtingen	De bèta richtingen omvatten de interesses in de exacte wetenschappen, de interesse in de wetten van de natuur.
Bouwkunde	Het ontwerpen van constructies en bouwwerken. Bij dit interessegebied vindt u het interessant om na te denken over de manier waarop gebouwen, infrastructuur of mechaniek gebouwd wordt. Uw interesse kan uitgaan naar de vormgeving, maar ook naar de wijze van constructie. Voorbeelden van opleidingen zijn 'Bouwkunde' en 'Civiele Techniek'. Voorbeeld van een activiteit/onderwerp uit de vragenlijst: Bouwtekeningen maken.
Geologie	De interesse in aardkunde of aardwetenschappen. Binnen dit gebied vallen uw interesses rondom de samenstelling van de aardbodem, zoals mineralen, gesteenten en water. Voorbeelden van opleidingen zijn 'Milieuwetenschappen' en 'Aardwetenschappen'. Voorbeeld van een activiteit/onderwerp uit de vragenlijst: De opbouw van de aardkorst bestuderen.
Informatica	Het interessegebied Informatica gaat over een interesse in computers en data. U heeft hierbij interesse in onder meer programmeren, systeemontwikkeling en/of databeheer. Voorbeelden van opleidingen zijn 'Informatica' en 'Kunstmatige intelligentie'. Voorbeeld van een activiteit/onderwerp uit de vragenlijst: Software ontwikkelen.
Exacte vakken	Exacte vakken beslaat diverse bèta richtingen, zoals scheikunde, wiskunde en natuurkunde. Hieronder valt het doen van meetbare experimenten en berekeningen, en het in modellen zetten van natuurkundige fenomenen. Voorbeelden van opleidingen zijn 'Wiskunde' en 'Sterrenkunde'. Voorbeeld van een activiteit/onderwerp uit de vragenlijst: Wiskundige problemen oplossen
Techniek	Onder het interessegebied techniek wordt de interesse in machines en technische constructies verstaan. U vindt het interessant om te weten hoe machines werken en hoe deze in elkaar zitten. Voorbeelden van opleidingen zijn 'Werktuigbouwkunde' en 'Lucht en Ruimtevaarttechniek'. Voorbeeld van een activiteit/onderwerp uit de vragenlijst: De werking van machines bestuderen
Agrarisch	De agrarische sector omvat het werken in de landbouw en veeteelt. U heeft interesse in de sector die zorgt voor grondstoffen en voedsel. Voorbeelden van opleidingen zijn 'Agrotechnologie' en 'Land en Water Management'. Voorbeeld van een activiteit/onderwerp uit de vragenlijst: Een agrarische opleiding volgen

Biologisch	Dit interessegebied omvat een interesse in de natuur. U heeft een bijzondere interesse in levende organismes, zoals planten, dieren, schimmels, algen of bacteriën. Voorbeelden van opleidingen zijn 'Biotechnologie' en 'Plantenwetenschappen'. Voorbeeld van een activiteit/onderwerp uit de vragenlijst: Het gedrag van dieren analyseren
Gamma richtingen – diensten	Deze gamma richtingen zijn de wetenschappen die zich bezig houden met de mens, gezondheid en gedrag. De nadruk ligt hierbij op het leveren van diensten.
Sociaal	Dit interessegebied gaat over sociale diensten verlenen aan mensen of groepen mensen. Hierbij kan het gaan om hulpverlening of verzorging. U vindt het interessant om mensen te helpen. Voorbeelden van opleidingen zijn 'Maatschappelijk werk en dienstverlening' en 'Pedagogische wetenschappen'. Voorbeeld van een activiteit/onderwerp uit de vragenlijst: Mensen met problemen begeleiden.
Gezondheidszorg dieren	Het interessegebied Gezondheidszorg dieren gaat over dier gezondheid. U heeft interesse in de behandeling of verzorging van (zieke) dieren. Een voorbeeld van een opleiding is 'Diergeneeskunde'. Voorbeeld van een activiteit/onderwerp uit de vragenlijst: Zieke dieren beter maken.
Gezondheidszorg	De gezondheidszorg gaat over het verbeteren van de gezondheid van mensen. U vindt het menselijk lichaam interessant en bent geïnteresseerd in het ontstaan en de behandeling van ziektes. Voorbeelden van opleidingen zijn 'Gezondheidszorg en welzijn' en 'Biomedische wetenschappen'. Voorbeeld van een activiteit/onderwerp uit de vragenlijst: Bestuderen hoe ziektes kunnen ontstaan.
Onderwijs	Het overbrengen van kennis en vaardigheden aan anderen alsmede het bedenken van de beste manieren om dit te doen. Voorbeelden van opleidingen zijn 'Lerarenopleiding Engels' en 'Pedagogisch educatief professional'. Voorbeeld van een activiteit/onderwerp uit de vragenlijst: Cursussen ontwikkelen.
Gamma richtingen – bestuurlijk maatschappelijk	Deze gamma richtingen zijn gericht op het besturen of adviseren van de maatschappij en handel.
Financieel economisch	De interesse in vakgebieden die betrekking hebben op de economie en financiële aspecten van de maatschappij. U vindt het interessant om te werken met financiën en de ontwikkelingen binnen de economie te volgen. Voorbeelden van opleidingen zijn 'Accountancy' en 'Bedrijfseconomie'. Voorbeeld van een activiteit/onderwerp uit de vragenlijst: Een financieel rapport opmaken.

Management en beleid	Management betreft het leidinggeven aan anderen en het besturen van een (deel van het) bedrijf of organisatie. U heeft interesse in het bepalen van beleid binnen een organisatie en het aansturen van medewerkers. Voorbeelden van opleidingen zijn 'Management' en 'Business administration'. Voorbeeld van een activiteit/onderwerp uit de vragenlijst: Beleidsplannen ontwikkelen
Maatschappelijk politiek	Dit interessegebied gaat over het functioneren en verbeteren van onze maatschappij. U bent geïnteresseerd in de politiek en vindt het interessant om na te denken over maatschappelijke problemen en een bijdrage leveren aan deze problemen oplossen. Voorbeelden van opleidingen zijn 'Bestuurskunde' en 'Politologie'. Voorbeeld van een activiteit/onderwerp uit de vragenlijst: Maatschappelijke problemen bespreken.
Commercieel	Commercie gaat over de verkoop van producten en diensten. Dit kan zijn via het bedenken van een marketingstrategie, maar ook door direct contact met klanten. Voorbeelden van opleidingen zijn 'Commerciële economie' en 'Bedrijfskunde'. Voorbeeld van een activiteit/onderwerp uit de vragenlijst: Inspelen op kansen in de markt.
Recht	Het interessegebied Recht gaat over wetten en regels. Dit kan zijn in een rechtbank, waar wordt besloten of mensen of bedrijven de wet hebben geschonden. Daarnaast werken veel mensen met deze interesse als adviseur in het bedrijfsleven. Voorbeelden van opleidingen zijn 'HBO-Rechten' en 'Rechtsgeleerdheid'. Voorbeeld van een activiteit/onderwerp uit de vragenlijst: Mensen die aangeklaagd zijn verdedigen.
Specifieke interessegebieden	Deze interessegebieden zijn gebaseerd op meer specifieke interesses, die minder duidelijk te categoriseren zijn in de alfa, bèta of gamma richting.
Sport	Dit interessegebied heeft alles te maken met het uitvoeren, begeleiden en managen van sport en andere bewegingsactiviteiten. Misschien bent u zelf graag actief of vindt u het interessant om te bestuderen hoe sporters presteren en hoe ze hun prestaties kunnen verbeteren. Voorbeelden van opleidingen zijn 'Leraar Lichamelijke Opvoeding (ALO)' en 'Bewegingswetenschappen'. Voorbeeld van een activiteit/onderwerp uit de vragenlijst: Een sportploeg trainen.
Veiligheid	Het interessegebied Veiligheid gaat over de beveiliging van mensen, gebouwen en goederen. Dit kan gaan om technische beveiliging, bijvoorbeeld door middel van veiligheidssystemen. Maar het kan ook zijn dat u mensen controleert en begeleidt, bijvoorbeeld tijdens een groot evenement. Voorbeelden van opleidingen zijn 'Integrale veiligheidskunde' en 'Criminologie'.

	Voorbeeld van een activiteit/onderwerp uit de vragenlijst: Buurtpreventieprojecten begeleiden.
Toerisme	Een interesse in Toerisme gaat over een interesse in reizen en cultuur. U vindt het leuk om mensen te informeren en begeleiden vóór en tijdens hun reis. Ook bent u geïnteresseerd in waarom mensen kiezen voor een bepaalde bestemming en welke gevolgen dat heeft voor de lokale bevolking en economie. Voorbeelden van opleidingen zijn 'Vrijetijdsmanagement' en 'Tourism'. Voorbeeld van een activiteit/onderwerp uit de vragenlijst: Werken als reisleader.

Bijlage 4: Overzicht opleidingen hbo/wo

Van profiel naar studie

Bekijk welke profielen toegang geven tot welke studie. Voor sommige opleidingen zijn er naast het profiel aanvullende vakken nodig. Ook dit is terug te vinden. Het overzicht is altijd up-to-date en het schema is eenvoudig op te slaan als pdf (om digitaal te gebruiken of te printen). Het overzicht is per studierichting op te slaan (bijv. Techniek) of alle studierichtingen in één keer.

Hoe werkt het schema?

In de eerste kolom staan de studies die kunnen worden gevolgd. De tweede kolom geeft per profiel aan of wel/geen toegang mogelijk is tot de studie of dat er een aanvullende eis is. Deze aanvullende eis wordt aangegeven met een code (letter + cijfer). In de laatste kolom staan de instellingen (hogescholen en universiteiten) waar de opleiding wordt aangeboden.

Disclaimer

De data in de online tool *Van profiel naar studie* wordt continu ververs en is daarmee altijd actueel. De gegevens in dit document is de stand van zaken op het moment dat dit document is gemaakt (zie datum op document). Aan deze informatie kunnen geen rechten worden ontleend. Meer hierover vindt u in de algemene disclaimer, te vinden via www.studiekeuze123.nl/disclaimer. Voor algemene vragen over de informatie: neem contact op via het contactformulier op onze website www.studiekeuze123.nl/contact.

Aanvullende eisen

A8	met Wiskunde A
A9	met Wiskunde A of Wiskunde B
A10	met Wiskunde A of Wiskunde B of Natuurkunde
B1	(met Bedrijfseconomie of Economie of M&O)
B2	(met Bedrijfseconomie of Economie of M&O of Wiskunde A of Wiskunde B)
B4	met (Bedrijfseconomie of Economie of M&O) en (Wiskunde A of Wiskunde B)
B5	met (Bedrijfseconomie of Economie of M&O) en Wiskunde A
B6	met Bedrijfseconomie of Economie of M&O
B8	met Biologie
B10	met Biologie en Scheikunde
B11	met Biologie en Scheikunde en (Wiskunde A of Wiskunde B)
B12	met Biologie of Natuur, leven en technologie of Onderzoek en ontwerpen
B13	met Wiskunde B
B19	met Wiskunde B en Natuurkunde
D1	met Duits
E1	met Economie
E4	met Economie of M&O of Bedrijfseconomie
E5	met Economie of Wiskunde A of Wiskunde B
F1	met Frans
N7	met Natuurkunde
N13	met Natuurkunde en Wiskunde B
N15	met Natuurkunde of Natuur, leven en technologie
N16	met Natuurkunde of Natuur, leven en technologie of Onderzoek en ontwerpen
S1	met Scheikunde
S5	met Scheikunde en (Wiskunde A of Wiskunde B)
S10	met Scheikunde en Wiskunde A
V1	met een tweede vreemde taal

Legenda

C4	Dit vak is vereist voor deze studie
X	Dit profiel geeft geen directe toegang tot deze studie
✓	Dit profiel geeft directe toegang tot deze studie
?	Er is geen informatie beschikbaar
NF	Bij deze instelling geldt voor deze studie een numerus fixus
I	Deze instelling hanteert afwijkende toelatingseisen voor deze studie
NF/I	Bij deze instelling geldt voor deze studie een numerus fixus en deze instelling hanteert afwijkende toelatingseisen voor deze studie

Aarde en Milieu

Volgt dit HBO studies die toegankelijk zijn met een havo-profiel

Studies	Profielen				Instellingen die studies aanbieden									
	Cultuur en Maatschappij	Economie en Maatschappij	Natuur en Gezondheid	Natuur en Techniek	Aeres Hogeschool	Arens Hogeschool	HAN University of Applied Science	Hanze Hogeschool Groningen	HAS green academy	Hogeschool Inholland	Hogeschool Leiden	Hogeschool Rotterdam	Hogeschool Utrecht	HZ University of Applied Science
Biologie en Medisch Laboratoriumd...	✗	✗	✓	✓										
Bos- en Natuurbeheer	A9	✓	✓	✓										
Dier- en Veehouderij	✗	S1	✓	✓										
Dier- en Veehouderij Associate degree	✗	S1	✓	✓										
Diemanagement	✗	BB	✓	✓										
Diemanagement Associate degree	✗	BB	✓	✓										
Educatie en Kennismanagement Croene...	✓	✓	✓	✓										
Educatie en Kennismanagem... Associate degree	✓	✓	✓	✓										
Food and Business	B4	✓	✓	✓										
Food Commerce & Technology	A9	✓	✓	✓										
Food Innovation	✓	✓	✓	✓										
Forensisch Laboratoriumonderzoek	S5	S1	✓	✓										
Geo Media & Design	A9	✓	✓	✓										
International Development Managemen...	✓	✓	✓	✓										
International Food & Agribusiness	A9	✓	✓	✓										
Kust en Zee Management	A3	✓	✓	✓										

Aan deze informatie kunnen geen rechten worden ontleend. De gegevens in deze pdf zijn actueel op 19-05-2025. Kijk voor actuele informatie op www.studiekeuze123.nl/van-profiel-naar-studie

2 / 21

Studies	Profielen				Instellingen die studies aanbieden									
	Cultuur en Maatschappij	Economie en Maatschappij	Natuur en Gezondheid	Natuur en Techniek	Aeres Hogeschool	Arens Hogeschool	HAN University of Applied Science	Hanze Hogeschool Groningen	HAS green academy	Hogeschool Inholland	Hogeschool Leiden	Hogeschool Rotterdam	Hogeschool Utrecht	HZ University of Applied Science
Land- en Watermanagement Associate degree	✗	S1	✓	✓										
Land- en Watermanagement	✗	S1	✓	✓										
Landscape and Environment Managemen...	E5	✓	✓	✓										
Management van de Leefomgeving	A9	✓	✓	✓										
Melkveehouderij Associate degree	✗	S1	✓	✓										
Milieukunde	✗	S1	✓	✓										
Toegepaste Biologie	✗	S1	✓	✓										
Tuin- en Landschapsinrichting	✓	✓	✓	✓										
Tuin- en Landschapsinrich... Associate degree	✓	✓	✓	✓										
Tuinbouw & Agribusiness	A3	✓	✓	✓										
Tuinbouw en Akkerbouw	✗	S1	✓	✓										
Tuinbouw en Akkerbouw Associate degree	✗	S1	✓	✓										
Tuinbouwmanagement Associate degree	A9	✓	✓	✓										
Voedingsmiddelentechnologie	✗	S10	✓	✓										
Watermanagement	✗	✓	✓	✓										

Aan deze informatie kunnen geen rechten worden ontleend. De gegevens in deze pdf zijn actueel op 19-05-2025. Kijk voor actuele informatie op www.studiekeuze123.nl/van-profiel-naar-studie

3 / 21

Economie en Bedrijf

Volgt hibo studies die toegankelijk zijn met een havo-profiel

	Profielen	Instellingen die studies aanbieden																								
	Cultuur en Maatschappij	Economie en Maatschappij	Natuur en Gezondheid	Natuur en Techniek	Artes Hogeschool	Avans Hogeschool	Breda University of Applied Sc.	Business School Nieuwbosch	Christelijke Hogeschool Ede	De Haagse Hogeschool	Europa Hogeschool	Fontys Hogeschool	HAN University of Applied Science	Global School for Entrepreneur.	Harmonie Hogeschool Groningen	HAS green academy	Hogeschool Inholland	Hogeschool Leiden	Hogeschool NCOI	Hogeschool Rotterdam	Hogeschool Schoevers	Hogeschool Utrecht	Hogeschool Utrecht	Hogeschool van Amsterdam	Hogeschool The Hague	Utrecht University of Applied Science
Studies																										
Accountancy	80	80	80	80																						
Accountancy Associate degree	80	80	80	80																						
Allround Styling	80	80	80	80																						
Bachelor of Business Administration	80	80	80	80																						
Bedrijfsconomie Associate degree	80	80	80	80																						
Bedrijfskunde Associate degree	80	80	80	80																						
Bedrijfskunde	80	80	80	80																						
Bedrijfskunde en Agribusiness	80	80	80	80																						
Bedrijfskunde en Agribus. Associate degree	80	80	80	80																						
Business Administration	80	80	80	80																						
Business Administration Entrepreneur.	80	80	80	80																						
Business Innovation	80	80	80	80																						
Business Studies	80	80	80	80																						
Commercieel Management Associate degree	80	80	80	80																						
Commerciële Economie	80	80	80	80																						
Commerciële Economie Associate degree	80	80	80	80																						
Commerciële Economie & On. Associate degree	80	80	80	80																						
E-commerce Associate degree	80	80	80	80																						
E-commerce Marketing Sales	80	80	80	80																						
Entrepreneurship & Innovation	80	80	80	80																						
European Studies	80	80	80	80																						
Eventmanager Associate degree	80	80	80	80																						

Aan deze informatie kunnen geen rechten worden ontleend. De gegevens in deze pdf zijn actueel op 19-05-2023. Kijk voor actuele informatie op www.studekeuze123.nl/van-profiel-naar-studie

4 / 21

	Profielen	Instellingen die studies aanbieden																								
	Cultuur en Maatschappij	Economie en Maatschappij	Natuur en Gezondheid	Natuur en Techniek	Artes Hogeschool	Avans Hogeschool	Breda University of Applied Sc.	Business School Nieuwbosch	Christelijke Hogeschool Ede	De Haagse Hogeschool	Europa Hogeschool	Fontys Hogeschool	HAN University of Applied Science	Global School for Entrepreneur.	Harmonie Hogeschool Groningen	HAS green academy	Hogeschool Inholland	Hogeschool Leiden	Hogeschool NCOI	Hogeschool Rotterdam	Hogeschool Schoevers	Hogeschool Utrecht	Hogeschool Utrecht	Hogeschool van Amsterdam	Hogeschool The Hague	Utrecht University of Applied Science
Studies																										
Facilitair Eventmanagement. Associate degree	80	80	80	80																						
Facility Management Associate degree	80	80	80	80																						
Facility Management	80	80	80	80																						
Fashion & Textile Technologies	80	80	80	80																						
Finance Associate degree	80	80	80	80																						
Finance & Control	80	80	80	80																						
Finance, Tax and Advice	80	80	80	80																						
Financial Business Management	80	80	80	80																						
Functiegericht Toerisme e. Associate degree	80	80	80	80																						
Global Project and Change Management.	80	80	80	80																						
Hogere Managementopleiding voor de	80	80	80	80																						
Hospitality & Events Mana. Associate degree	80	80	80	80																						
Hospitality & Events Management	80	80	80	80																						
Hotel Management	80	80	80	80																						
Hotel Management Associate degree	80	80	80	80																						
Hotel- & Eventmanagement Associate degree	80	80	80	80																						
Hotel- en Eventmanagement	80	80	80	80																						
Internationaal Toeristic. Associate degree	80	80	80	80																						
Internationaal Toeristisch Managem.	80	80	80	80																						
International Business	80	80	80	80																						
International Business & Entrepreneur.	80	80	80	80																						
International Business Administrati.	80	80	80	80																						
International Business Management	80	80	80	80																						
International Event Management	80	80	80	80																						

Aan deze informatie kunnen geen rechten worden ontleend. De gegevens in deze pdf zijn actueel op 19-05-2023. Kijk voor actuele informatie op www.studekeuze123.nl/van-profiel-naar-studie

5 / 21

Studies	Profielen				Instellingen die studies aanbieden																																				
	Cultuur en Maatschappij	Economie en Maatschappij	Natuur en Gezondheid	Natuur en Techniek	Aeres Hogeschool	Arens Academie	Aarts Hogeschool	Breda University of Applied Sc.	Christelijke Hogeschool Ede	Business School Noordboon	Fontys Hogeschool	Erasmcollege University of Appli.	De Haagse Hogeschool	Hanzehogeschool Groningen	HAN University of Applied Sci.	Global School for Entrepreneur.	Hogeschool Inholland	Hogeschool Leiden	Hogeschool NCOI	Hogeschool Rotterdam	Hogeschool Schoevers	Hogeschool Tio	Hogeschool Utrecht	Hogeschool van Amsterdam	HZ University of Applied Sci.	Hotel College Business School	Inter College Business School	IVA Driehogen Business School	Uzaz Hogeschool BV	Netherlands Business Academy	NHL Stenden	Saxion	SDO Hogeschool voor Moderne Be.	Team Academy	THO Fashion Business School	Van Hall Larenstein	Wierdenburg University of Appli.	Zuyd Hogeschool			
International Hotel & Hospitality M.	✓	✓	✓	✓																																					
International Trade Manag. Associate degree	?	?	?	?																																					
Leisure & Events Management. Associate degree	✓	✓	✓	✓																																					
Leisure & Events Management	✓	✓	✓	✓																																					
Logistics Management	✓	✓	✓	✓																																					
Makelaardij en Vastgoed	?	?	?	?																																					
Management	✓	✓	✓	✓																																					
Management Associate degree	✓	✓	✓	✓																																					
Marketing Management Associate degree	✓	✓	✓	✓																																					
Officemanagement Associate degree	?	?	?	?																																					
Ondernemen Associate degree	✓	✓	✓	✓																																					
Ondernemerschap & Retail Management	✓	✓	✓	✓																																					
Oriëntaalse Talen en Communicatie	✓	✓	✓	✓																																					
Sales en Accountmanagemen. Associate degree	✓	✓	✓	✓																																					
Small Business en Retail. Associate degree	✓	✓	✓	✓																																					
Technische Bedrijfskunde	✓	✓	✓	✓																																					
Tourism Management	✓	✓	✓	✓																																					
Trend Research & Concept Creation i.	✓	✓	✓	✓																																					
Vastgoed en Makelaardij	✓	✓	✓	✓																																					

Aan deze informatie kunnen geen rechten worden ontleend. De gegevens in deze pdf zijn actueel op 19-05-2023. Kijk voor actuele informatie op www.studiekeuze123.nl/van-profiel-naar-studie

6 / 21

Exact en Informatica

Volgtge HBO studies die toegankelijk zijn met een havo-profiel

Studies	Profielen				Instellingen die studies aanbieden																			
	Cultuur en Maatschappij	Economie en Maatschappij	Natuur en Gezondheid	Natuur en Techniek	Avans+	Avans	Breda University of Applied Sc.	Christelijke Hogeschool Ede	De Haagse Hogeschool	Fontys Hogeschool	Global School for Entrepreneur.	HAN University of Applied Scie.	Hanzehogeschool Groningen	Hogeschool Inholland	Hogeschool Leiden	Hogeschool Rotterdam	Hogeschool Utrecht	Hogeschool van Amsterdam	HZ University of Applied Scien.	NHL Stenden	Saxion	Van Hall Larenstein	Wierdenburg	Zuyd Hogeschool
AD-ICT Associate degree	✓	✓	✓	✓																				
Applied Data Science & Artificial Intelligence	A3	✓	✓	✓																				
Applied Science	X	X	✓	✓																				
Bio-informatica	A3B	✓	✓	✓																				
Biotechnologie	X	X	✓	✓																				
Business IT & Management	✓	✓	✓	✓																				
Chemie	X	X	✓	✓																				
Chemische Technologie	X	X	✓	✓																				
Cybersecurity Associate degree	✓	✓	✓	✓																				
Data Analytics Associate degree	✓	✓	✓	✓																				
Digital Transformation Management	?	?	?	?																				
Forensisch Onderzoek	X	X	A3B	✓																				
Frontend Design & Develop. Associate degree	✓	✓	✓	✓																				
HBO-ICT	✓	✓	✓	✓																				
ICT Associate degree	✓	✓	✓	✓																				
ICT Internet of Things Associate degree	✓	✓	✓	✓																				

Aan deze informatie kunnen geen rechten worden ontleend. De gegevens in deze pdf zijn actueel op 19-05-2023. Kijk voor actuele informatie op www.studiekeuze123.nl/van-profiel-naar-studie

7 / 21

Studies	Profielen					Instellingen die studies aanbieden																			
	Cultuur en Maatschappij	Economie en Maatschappij	Natuur en Gezondheid	Natuur en techniek	Avans Hogeschool	Avans+	Breda University of Applied Sc.	Christelijke Hogeschool Ede	De Haagse Hogeschool	Fontys Hogeschool	Global School for Entrepreneur.	HAN University of Applied Scie.	Hanzehogeschool Groningen	Hogeschool Inholland	Hogeschool Leiden	Hogeschool Rotterdam	Hogeschool Utrecht	Hogeschool van Amsterdam	HZ University of Applied Scien.	NHL Stenden	Saxion	Van Hall Larenstein	Wildeboerheim	Zuyd Hogeschool	
ICT Service Management Associate degree	✓	✓	✓	✓																					
Informatica	✓	✓	✓	✓						■											■				
Informatica Associate degree	✓	✓	✓	✓													■	■							
IT Service Management Associate degree	✓	✓	✓	✓																					
Software Development Associate degree	✓	✓	✓	✓																					
Software Engineer	✓	✓	✓	✓																					
Technische Informatica	BI3	BI3	✓	✓																					
Technische Natuurkunde	✗	✗	N16	✓																					
Toegepaste Wiskunde	BI3	BI3	✓	✓																					

Aan deze informatie kunnen geen rechten worden ontleend. De gegevens in deze pdf zijn actueel op 19-05-2023. Kijk voor actuele informatie op www.studiekeuze123.nl/van-profiel-naar-studie

8 / 21

Cedrag en Maatschappij

Volg je HBO studies die toegankelijk zijn met een havo-profiel

Studies	Profielen				Instellingen die studies aanbieden																								
	Cultuur en Maatschappij	Economie en Maatschappij	Natuur en Gezondheid	Natuur en Techniek	Artez University of the Arts	Avans Hogeschool	Capabel Hogeschool	Christelijke Hogeschool Ede	De Haagse Hogeschool	Fontys Hogeschool	Global School for Entrepreneur.	HAN University of Applied Scie.	Hanzehogeschool Groningen	HBO Diersteden	Hogeschool Inholland	Hogeschool Leiden	Hogeschool NCOI	Hogeschool Rotterdam	Hogeschool Utrecht	Hogeschool van Amsterdam	Hogeschool Vaa	HZ University of Applied Scien.	NHL Stenden	NTI	Saxion	Wildeboer	Zuyd Hogeschool		
Business Psychology	?	?	?	?																									
Godsdienst-pastoraal Werk	✓	✓	✓	✓																									
Health & Social Work Associate degree	✓	✓	✓	✓																									
Human Resource Management	✓	✓	✓	✓																									
Human Resource Management Associate degree	✓	✓	✓	✓																									
Muziektherapie	✓	✓	✓	✓																									
Service, Welzijn & Zorg Associate degree	✓	✓	✓	✓																									
Sociaal Financiële Dienst. Associate degree	✓	✓	✓	✓																									
Sociaal Werk in de Zorg Associate degree	✓	✓	✓	✓																									
Sociaal-Juridische Dienstverlening	✓	✓	✓	✓																									
Social Work Associate degree	✓	✓	✓	✓																									
Social Work	✓	✓	✓	✓																									
Sport Associate degree	✓	✓	✓	✓																									
Sportkunde	✓	✓	✓	✓																									
SZ-Professional	✓	✓	✓	✓																									
Toegepaste Gerontologie	✓	✓	✓	✓																									

Aan deze informatie kunnen geen rechten worden ontleend. De gegevens in deze pdf zijn actueel op 19-05-2023. Kijk voor actuele informatie op www.studiekeuze123.nl/van-profiel-naar-studie

9 / 21

Studies	Instellingen die studies aanbieden					Profielen				
	Zuyd Hogeschool	Windesheim	Saxion	NTI	NHL Stenden	HZ University of Applied Scienc.	Hogeschool Viaa	Hogeschool van Amsterdam	Hogeschool Utrecht	Hogeschool Rotterdam
Toegepaste Psychologie										
Vaktherapie										

Aan deze informatie kunnen geen rechten worden ontleend. De gegevens in deze pdf zijn actueel op 19-05-2023. Kijk voor actuele informatie op www.studiekeuze123.nl/van-profiel-naar-studie

10 / 21

Cezondheid

Volgt Hbo studies die toegankelijk zijn met een havo-profiel

Studies	Instellingen die studies aanbieden					Profielen				
	Zuyd Hogeschool	Windesheim	THM Hogeschool voor Psychoter.	Saxion	NHL Stenden	HZ University of Applied Scienc.	Hogeschool Viaa	Hogeschool van Amsterdam	Hogeschool Utrecht	Hogeschool Rotterdam
Biomedische Technologie										
Farmakunde										
Gezondheid										
Huidtherapie										
Management in de Zorg										
Medisch Beeldvormende en Radiothera...										
Medische Hulpverlening										
Mens en Techniek										
Mondzorgkunde										
Opleiding Podotherapie										
Opleiding tot Fysiotherapeut										
Opleiding tot Oefentherapeut-Mensen...										
Opleiding tot Verpleegkundige										
Opleiding voor Ergotherapie										
Opleiding voor Logopedie										
Optometrie										

Aan deze informatie kunnen geen rechten worden ontleend. De gegevens in deze pdf zijn actueel op 19-05-2023. Kijk voor actuele informatie op www.studiekeuze123.nl/van-profiel-naar-studie

11 / 21

Studies	Profielen				Instellingen die studies aanbieden																							
	Cultuur en Maatschappij	Economie en Maatschappij	Natuur en Gezondheid	Natuur en Techniek	Aans Hogeschool	Aans+	Breda Hogeschool	Capabel Hogeschool	Christelijke Hogeschool Ede	De Haagse Hogeschool	Fontys Hogeschool	HAN University of Applied Sci.	Hanzehogeschool Groningen	Hogeschool Inholland	Hogeschool Leiden	Hogeschool Rotterdam	Hogeschool Utrecht	Hogeschool van Amsterdam	Hogeschool Viaa	HZ University of Applied Sci.	NHL Stenden	Saxion	THM Hogeschool voor Psychoter.	Windesheim	Zuyd Hogeschool			
Orthoptie	AB	✓	✓	✓													✓											
Psychomotorische Therapie en Beweging	✓	✓	✓	✓																				NF				
Verloskunde	BB	BB	✓	✓	BB										NF	NF									NF			
Verpleegkunde	?	?	?	?																								
Voeding en Diëtetiek	✓	✓	✓	✓														✓										
Zorg en Technologie Associate degree	✓	✓	✓	✓																								

Aan deze informatie kunnen geen rechten worden ontleend. De gegevens in deze pdf zijn actueel op 19-05-2023. Kijk voor actuele informatie op www.studiekeuze123.nl/van-profiel-naar-studie

12 / 21

Kunst en Cultuur

Volgt Hbo studies die toegankelijk zijn met een havo-profiel

Studies	Profielen				Instellingen die studies aanbieden																
	Cultuur en Maatschappij	Economie en Maatschappij	Natuur en Gezondheid	Natuur en Techniek	Amsterdamse Hogeschool voor de	Amst Hogeschool	Artez University of the Arts	Codarts Hogeschool voor de Kun.	Design Academy Eindhoven	Fontys Hogeschool	Gerrit Rietveld Academie	Hanzehogeschool Groningen	HKU	Hogeschool Inholland	Hogeschool Leiden	Hogeschool Rotterdam	Islamic University of Applied	Nederlands Academie voor Beel.	NHL Stenden	Saxion	Zuyd Hogeschool
Archeologie	✓	✓	✓	✓																	✓
Arts & Crafts Associate degree	✓	✓	✓	✓												✓					
Autonome Beeldende Kunst	✓	✓	✓	✓												✓					✓
Bachelor of Cabaret	✓	✓	✓	✓																	
Beeldende Kunst en Vormgeving	✓	✓	✓	✓																	
Circus Arts	✓	✓	✓	✓																	
Cultureel Erfgoed	✓	✓	✓	✓																	
Dans Associate degree	✓	✓	✓	✓																	
Dans	✓	✓	✓	✓																	
Design Associate degree	✓	✓	✓	✓																	
Docent Beeldende Kunst en Vormgevin.	✓	✓	✓	✓																	
Docent Dans	✓	✓	✓	✓																	
Docent Muziek	✓	✓	✓	✓																	
Docent Theater	✓	✓	✓	✓																	
Electronic Music Associate degree	✓	✓	✓	✓																	
Film en Audiovisuele Media	?	?	?	?																	

Aan deze informatie kunnen geen rechten worden ontleend. De gegevens in deze pdf zijn actueel op 19-05-2023. Kijk voor actuele informatie op www.studiekeuze123.nl/van-profiel-naar-studie

13 / 21

Studies	Profielen					Instellingen die studies aanbieden														
	Cultuur en Maatschappij	Economie en Maatschappij	Natuur en Gezondheid	Natuur en Techniek	Arts	ArEZ University of the Arts	ArEZ Hogeschool	ArEZ Hogeschool voor de Kun...	Design Academy Eindhoven	Gent Rietveld Academie	Hanzehogeschool Groningen	HKU	Hogeschool Inroland	Hogeschool Leiden	Hogeschool Rotterdam	Islamic University of Applied	Nederlands Academie voor Beel...	NHL Stenden	Saxion	Zuyd Hogeschool
Film en Televisie	✓	✓	✓	✓	✓															
Interdisciplinary Arts	✓	✓	✓	✓	✓															
Interieurvormgeving Associate degree	✓	✓	✓	✓	✓															
Interior Design & Styling	✓	✓	✓	✓	✓															
Islamitische Theologie	✓	✓	✓	✓	✓															
Klassiek Ballet Associate degree	✓	✓	✓	✓	✓															
Kunst en Economie	✓	✓	✓	✓	✓															
Muziek	✓	✓	✓	✓	✓															
Popular Culture	✓	✓	✓	✓	✓															
Technische Productie Associate degree	✓	✓	✓	✓	✓															
Theater	✓	✓	✓	✓	✓															
Toegepaste Fotografie en Beeldcommu...	✓	✓	✓	✓	✓															
Vormgeving	✓	✓	✓	✓	✓															

Aan deze informatie kunnen geen rechten worden ontleend. De gegevens in deze pdf zijn actueel op 19-05-2023. Kijk voor actuele informatie op www.studiekeuze123.nl/van-profiel-naar-studie

14 / 21

Onderwijs en Opvoeding

Volgt Hbo studies die toegankelijk zijn met een havo-profiel

Studies	Profielen					Instellingen die studies aanbieden																									
	Cultuur en Maatschappij	Economie en Maatschappij	Natuur en Gezondheid	Natuur en techniek	Aeres Hogeschool	Aarns Hogeschool	Christelijke Hogeschool Ede	De Haagse Hogeschool	Driestar Hogeschool	Hanzehogeschool Groningen	HAN University of Applied Science	Hanzehogeschool De Kempen	Hogeschool Inland	Hogeschool IPABO	Hogeschool KIZ	Hogeschool Leiden	Hogeschool Rotterdam	Hogeschool Utrecht	Hogeschool van Amsterdam	Hogeschool Viaa	HZ University of Applied Sciences	Iselinge Hogeschool	Mamix Academie	NHL Stenden	Saxion	Thomas More Hogeschool	Windesheim	Zuyd Hogeschool			
Docent en kennismanager Dienstverle...	✓	✓	✓	✓	■																										
Educatief Professional Be... Associate degree	✓	✓	✓	✓	■														■												
International Teacher Education for...	✓	✓	✓	✓																					■						
Learning and Development in Organis...	✓	✓	✓	✓						■																					
Leraar Nederlandse Gebarentaal (NGT...	✓	✓	✓	✓														■													
Lerarenopleiding 1e graad Lichamel...	✓	✓	✓	✓			■												■									■			
Lerarenopleiding 2e graad Aardrijks...	✓	✓	✓	✓															■									■			
Lerarenopleiding 2e graad Algemene...	E1	✓	B6	B6																											
Lerarenopleiding 2e graad Bedrijfs...	E1	✓	B6	B6																											
Lerarenopleiding 2e graad Biologie	B12	B12	✓	✓															■	■								■			
Lerarenopleiding 2e graad Consumpti...	✓	✓	✓	✓	■														■												
Lerarenopleiding 2e graad Duits	D1	D1	D1	D1																											
Lerarenopleiding 2e graad Economie	E1	✓	B6	B6															■												
Lerarenopleiding 2e graad Engels	✓	✓	✓	✓																											
Lerarenopleiding 2e graad Frans	F1	F1	F1	F1																											
Lerarenopleiding 2e graad Fries	✓	✓	✓	✓																											

Aan deze informatie kunnen geen rechten worden ontleend. De gegevens in deze pdf zijn actueel op 19-05-2023. Kijk voor actuele informatie op www.studiekeuze123.nl/van-profiel-naar-studie

15 / 21

Studies	Profielen				Instellingen die studies aanbieden																									
	Cultuur en Maatschapj	Economie en Maatschapj	Natuur en Gezondheid	Natuur en Techniek	Aeres Hogeschool	Aarts Hogeschool	Christelijke Hogeschool Ede	De Haagse Hogeschool	Driestar Hogeschool	Fontys Hogeschool	HAN University of Applied Sci.	Hanzehogeschool Groningen	Hogeschool Inholland	Hogeschool IPABO	Hogeschool KPZ	Hogeschool Leiden	Hogeschool Rotterdam	Hogeschool Utrecht	Hogeschool van Amsterdam	Hogeschool Viaa	HZ University of Applied Scien.	Iselinge Hogeschool	Martini Academie	NHL Stenden	Saxion	Thomas More Hogeschool	Windesheim	Zuyd Hogeschool		
Lerarenopleiding 2e graad Geschiede...	✓	✓	✓	✓																										
Lerarenopleiding 2e graad Gezondhei...	✓	✓	✓	✓																										
Lerarenopleiding 2e graad Godsdiens...	✓	✓	✓	✓																										
Lerarenopleiding 2e graad Maatschap...	✓	✓	✓	✓																										
Lerarenopleiding 2e graad Mens en T...	A9	✓	✓	✓																										
Lerarenopleiding 2e graad Natuurkun...	✗	✗	N19	✓																										
Lerarenopleiding 2e graad Nederland...	✓	✓	✓	✓																										
Lerarenopleiding 2e graad Omgangsku...	✓	✓	✓	✓																										
Lerarenopleiding 2e graad Pedagogie...	✓	✓	✓	✓																										
Lerarenopleiding 2e graad Scheikund...	✗	✗	✓	✓																										
Lerarenopleiding 2e graad Spaans	✓	✓	✓	✓																										
Lerarenopleiding 2e graad Techniek	✗	✗	✓	✓																										
Lerarenopleiding 2e graad Technisch...	A9	✓	✓	✓																										
Lerarenopleiding 2e graad Wiskunde	B13	B13	B13	✓																										
Lerarenopleiding Basisonderwijs	✓	✓	✓	✓																										
Onderwijsondersteuner Gez... Associate degree	✓	✓	✓	✓																										
Onderwijsondersteuner Omg... Associate degree	✓	✓	✓	✓																										

Aan deze informatie kunnen geen rechten worden ontleend. De gegevens in deze pdf zijn actueel op 19-05-2023. Kijk voor actuele informatie op www.studiekeuze123.nl/van-profiel-naar-studie

16 / 21

Studies	Profielen	Instellingen die studies aanbieden																											
		Cultuur en Maatschappij	Economie en Maatschappij	Natuur en Gezondheid	Natuur en Techniek	Aeres Hogeschool	Aventus Hogeschool	Christelijke Hogeschool Ede	De Haagse Hogeschool	Driestar Hogeschool	Fontys Hogeschool	HAN University of Applied Science	Hanzehogeschool Groningen	Hogeschool Inholland	Hogeschool IPABO	Hogeschool KPZ	Hogeschool Leiden	Hogeschool Rotterdam	Hogeschool Utrecht	Hogeschool van Amsterdam	Hogeschool Viaa	HZ University of Applied Sciences	Iselinge Hogeschool	Martini Academie	NHL Stenden	Saxion	Thomas More Hogeschool	Windesheim	Zuyd Hogeschool
Pedagogiek		✓	✓	✓	✓																								
Pedagogisch Educatief Pro. Associate degree		✓	✓	✓	✓																								
Pedagogisch Management Kinderopvang		✓	✓	✓	✓																								
Schrijftolk Associate degree		✓	✓	✓	✓																								

Aan deze informatie kunnen geen rechten worden ontleend. De gegevens in deze pdf zijn actueel op 19-05-2023. Kijk voor actuele informatie op www.studiekeuze123.nl/van-profiel-naar-studie

17 / 21

Recht en Bestuur

Volgt hbo studies die toegankelijk zijn met een havo-profiel

Studies	Profielen		Instellingen die studies aanbieden													
	Cultuur en Maatschappij	Economie en Maatschappij	Natuur en Gezondheid	Natuur en Techniek	Arens Hogeschool	De Haagse Hogeschool	Fontys Hogeschool	HAN University of Applied Science	Hanze Hogeschool Groningen	Hogeschool Inholland	Hogeschool Leiden	Hogeschool Tio	Hogeschool Utrecht	Hogeschool van Amsterdam	NHL Stenden	NTI
Bestuurskunde/Overheidsmanagement	✓	✓	✓	✓												
HBO - Rechten	✓	✓	✓	✓												
Integrale Veiligheidskunde	✓	✓	✓	✓												

Aan deze informatie kunnen geen rechten worden ontleend. De gegevens in deze pdf zijn actueel op 19-05-2023. Kijk voor actuele informatie op www.studiekeuze123.nl/van-profiel-naar-studie

18 / 21

Taal en Communicatie

Volgt hbo studies die toegankelijk zijn met een havo-profiel

Studies	Profielen		Instellingen die studies aanbieden													
	Cultuur en Maatschappij	Economie en Maatschappij	Natuur en Gezondheid	Natuur en Techniek	Arens Hogeschool	Christelijke Hogeschool Ede	Breda University of Applied Science	De Haagse Hogeschool	Fontys Hogeschool	Global School for Entrepreneur	HAN University of Applied Science	Hanze Hogeschool Groningen	Hogeschool Inholland	Hogeschool Leiden	Hogeschool Rotterdam	Hogeschool Schoevers
Communicatie Associate degree	✓	✓	✓	✓												
Communicatie	AS	✓	✓	✓												
Communicatie en Organisatie	AS	✓	✓	✓												
Communication and Multimedia Design	AS	✓	✓	✓												
Creative Business	✓	✓	✓	✓												
Creative Media	?	?	?	?												
Creative Media Profession.. Associate degree	✓	✓	✓	✓												
Crossmediale Communicatie Associate degree	AS	✓	✓	✓												
Digitale Techniek & Media Associate degree	✓	✓	✓	✓												
Journalistiek	✓	✓	✓	✓												
Marketing Communicatie	✓	✓	✓	✓												
Online Contentcreator Associate degree	AS	✓	✓	✓												
Smart Media Production Associate degree	✓	✓	✓	✓												
Vertaalacademie	✓	VI	VI	VI												

Aan deze informatie kunnen geen rechten worden ontleend. De gegevens in deze pdf zijn actueel op 19-05-2023. Kijk voor actuele informatie op www.studiekeuze123.nl/van-profiel-naar-studie

19 / 21

Techniek

Volgt hibo studies die toegankelijk zijn met een havo-profiel

Studies	Profielen					Instellingen die studies aanbieden													
	Cultuur en Maatschappij	Economie en Maatschappij	Natuur en Gezondheid	Natuur en techniek	Aans Hogeschool	Breda University of Applied Sc.	Fontys Hogeschool	HAN University of Applied Scie.	Hanzehogeschool Groningen	HKU	Hogeschool Inholland	Hogeschool Rotterdam	Hogeschool Utrecht	Hogeschool van Amsterdam	HZ University of Applied Scien.	NHL Stenden	Saxion	Windesheim	Zuyd Hogeschool
Automotive	✗	ST9	N16	✓															
Aviation	✗	✗	✗	✓															
Bouwkunde	✗	✓	✓	✓															
Bouwmanagement Associate degree	✗	ST9	✓	✓															
Bouwtechnische Bedrijfskunde	✗	✓	✓	✓															
Built Environment Associate degree	✗	A9	✓	✓															
Built Environment	✗	✗	✓	✓															
Business Studies Logistiek Associate degree	✗	✓	✓	✓															
Civiele Techniek	✗	✗	N16	✓															
Creative Media and Game Technologie	✗	A9	✓	✓															
Elektrotechniek	✗	✗	N16	✓															
Embedded Systems Engineering	✗	✗	N16	✓															
Engineering	✗	✓	✓	✓															
Engineering Associate degree	✗	✗	N16	✓															
Industrieel Product Ontwerpen	✗	N7	N16	✓															
Integraal Bouwmanagement Associate degree	✗	✓	✓	✓															

Aan deze informatie kunnen geen rechten worden ontleend. De gegevens in deze pdf zijn actueel op 19-05-2023. Kijk voor actuele informatie op www.studiekeuze123.nl/van-profiel-naar-studie

20 / 21

Studies	Profielen					Instellingen die studies aanbieden													
	Cultuur en Maatschappij	Economie en Maatschappij	Natuur en Gezondheid	Natuur en Techniek	Aans Hogeschool	De Haagse Hogeschool	Fontys Hogeschool	HAN University of Applied Sciences	Hanzehogeschool Groningen	HKU	Hogeschool Inholland	Hogeschool Rotterdam	Hogeschool Utrecht	Hogeschool van Amsterdam	HZ University of Applied Sciences	NHL Stenden	Saxion	Windesheim	Zuyd Hogeschool
Logistics Engineering	✗	✗	✗	✗															
Logistiek Associate degree	✗	✗	✗	✗															
Logistiek Management Associate degree	✗	✗	✗	✗															
Luchtvaarttechnologie	✗	✗	✗	✗															
Maintenance Associate degree	?	?	?	?															
Maintenance & Mechanics Associate degree	✗	✗	✗	✗															
Maritiem Officier	✗	✗	✗	✗															
Maritieme Techniek	✗	✗	✗	✗															
Mechatronica	✗	✗	✗	✗															
Ocean Technology	✗	✗	✗	✗															
Ruimtelijke Ontwikkeling	✗	✗	✗	✗															
Smart Technology Associate degree	✗	✗	✗	✗															
Werktuigbouwkunde	✗	✗	✗	✗															

Aan deze informatie kunnen geen rechten worden ontleend. De gegevens in deze pdf zijn actueel op 19-05-2023. Kijk voor actuele informatie op www.studiekeuze123.nl/van-profiel-naar-studie

21 / 21